

Algemene Vergadering

Distr.: Algemeen
21 oktober 2015

Zeventigste zitting
Agendapunten 15 en 116

Resolutie goedgekeurd door de Algemene Vergadering op 25 september 2015

[zonder verwijzing naar een Hoofdcomité (A/70/L.1)]

70/1. Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development

De Algemene Vergadering

Neemt het volgende slotdocument aan van de VN-top ter goedkeuring van de ontwikkelingsagenda voor de periode na 2015:

Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development

Voorwoord

Deze Agenda is een actieplan voor mens, planeet en welvaart. Ook universele vrede in grotere vrijheid speelt er een hoofdrol in. We erkennen dat het uitroeien van armoede in al haar vormen, waaronder ook extreme armoede, de grootste uitdaging vormt waarmee de wereld wordt geconfronteerd, terwijl het ook een absolute voorwaarde is voor duurzame ontwikkeling.

Alle landen en belanghebbenden, die als partners samenwerken, zullen dit plan uitvoeren. We zijn vastbesloten om de mensheid te bevrijden van het juk van de armoede en willen onze planeet weer gezond maken en veiligstellen. We zijn vastberaden om de kordate en transformerende stappen te zetten die dringend nodig zijn om het tij te keren en de wereld op weg te zetten naar een duurzame en veerkrachtige toekomst. Nu we deze gemeenschappelijke reis aanvatten, verbinden we ons ertoe om niemand achter te laten.

De 17 Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (SDG's) en de 169 bijbehorende subdoelstellingen die we vandaag aankondigen, laten geen twijfel bestaan over de omvang en de ambities van deze nieuwe universele Agenda. Deze doelstellingen willen voortbouwen op de Millenniumdoelstellingen en afmaken wat deze niet hebben kunnen realiseren. Ze willen de mensenrechten van iedereen laten respecteren. Ze streven naar gendergelijkheid en de empowerment van alle vrouwen en meisjes. Ze zijn geïntegreerd en ondeelbaar en zorgen voor evenwicht tussen de drie dimensies van duurzame ontwikkeling: de economische, sociale en milieudimensie.

De doelstellingen en subdoelstellingen moeten de komende 15 jaar aanzetten tot actie in domeinen die van cruciaal belang zijn voor de mensheid en de planeet.

Mensen

We zijn vastberaden om een einde te maken aan armoede en honger, in al hun vormen en dimensies, en te verzekeren dat alle mensen hun potentieel ten volle kunnen ontwikkelen in waardigheid en gelijkheid en in een gezonde omgeving.

Planeet

We zijn vastberaden om de planeet tegen aftakeling te beschermen, onder meer door duurzame consumptie en productie, waarbij we haar natuurlijke hulpbronnen duurzaam beheren en dringend actie tegen klimaatverandering ondernemen, zodat de planeet kan voldoen aan de behoeften van huidige en toekomstige generaties.

Welvaart

We zijn vastbesloten om te verzekeren dat alle mensen een voorspoedig en bevredigend leven kunnen leiden en dat economische, sociale en technologische vooruitgang zich voordoet in harmonie met de natuur.

Vrede

We zijn vastberaden om vreedzame, rechtvaardige en inclusieve maatschappijen op te bouwen, die vrij zijn van angst en geweld. Er kan geen duurzame ontwikkeling zijn zonder vrede en er kan ook geen vrede zijn zonder duurzame ontwikkeling.

Partnerschap

We zijn vastbesloten om de middelen te mobiliseren die nodig zijn om deze Agenda te implementeren via een vernieuwd mondiaal partnerschap voor duurzame ontwikkeling, dat op het idee van een versterkte mondiale solidariteit gebaseerd is, dat in het bijzonder op de behoeften van de armsten en meest kwetsbaren toegespitst is en waaraan alle landen, belanghebbenden en volkeren samenwerken.

De onderlinge verbondenheid en de geïntegreerde aard van de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen zijn van cruciaal belang willen we ervoor zorgen dat het doel van de nieuwe Agenda wordt gerealiseerd. Als we erin slagen om al onze ambities van de Agenda waar te maken, zal het leven van iedereen aanzienlijk worden verbeterd en zal onze wereld een positieve transformatie ondergaan.

Verklaring

Inleiding

1. Wij, staatshoofden, regeringsleiders en hoge vertegenwoordigers, die op de hoofdzetel van de Verenigde Naties in New York van 25 tot 27 september 2015 zijn samengekomen, terwijl de organisatie haar zeventigste verjaardag viert, hebben vandaag beslist over nieuwe mondiale Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen.

2. Namens de bevolkingen die we dienen, hebben we een historische beslissing goedgekeurd over een omvangrijke, verstrekkende en vooral op mensen gerichte reeks universele en transformationele doelstellingen en subdoelstellingen. We verbinden ons er toe om onafgebroken te werken aan de volledige uitvoering van deze Agenda tegen 2030. We erkennen dat het uitroeien van armoede in al haar vormen en dimensies, waaronder ook extreme armoede, de grootste uitdaging vormt waarmee de wereld wordt geconfronteerd, terwijl dit ook een absolute voorwaarde voor duurzame ontwikkeling is. We hebben ons ertoe verbonden om duurzame ontwikkeling in haar drie dimensies - de economische, sociale en milieudimensie - op een evenwichtige en geïntegreerde manier te realiseren. We zullen daarbij ook voortbouwen op de verwezenlijkingen van de Millenniumdoelstellingen voor ontwikkeling en zullen de niet-gerealiseerde onderdelen ervan aanpakken.

3. We zijn vastbesloten om, tussen nu en 2030, wereldwijd een einde te maken aan armoede en honger; om ongelijkheden binnen en tussen landen te bestrijden; om vreedzame, rechtvaardige en inclusieve maatschappijen op te bouwen; om de mensenrechten te verdedigen en gendergelijkheid en de empowerment van vrouwen en meisjes te bevorderen; en om de duurzame bescherming van de planeet en haar natuurlijke hulpbronnen te verzekeren. We zijn eveneens vastberaden om de voorwaarden te creëren voor een duurzame, inclusieve en aanhoudende economische groei, gedeelde welvaart en waardig werk voor iedereen, waarbij we rekening houden met de verschillende niveaus van nationale ontwikkeling en capaciteiten.

4. Nu we deze grote gemeenschappelijke reis aanvatten, verbinden we ons ertoe om niemand achter te laten. Uitgaande van de basisidee dat de waardigheid van de mens fundamenteel is, willen we dat de hoofddoelstellingen en subdoelstellingen worden bereikt voor alle landen en bevolkingen en voor alle geledingen van de maatschappij. En we zullen er daarbij naar streven om zij die het verst achterop zijn, het eerst te bereiken.

5. Dit is een Agenda van een ongeziene omvang en dito belang. Deze Agenda werd aanvaard door alle landen en is ook op alle landen van toepassing, rekening houdend met de verschillende nationale realiteiten, capaciteiten en ontwikkelingsniveaus en met respect voor het nationale beleid en de nationale prioriteiten. Dit zijn universele doelstellingen en subdoelstellingen waar de hele wereld bij betrokken is, zowel de ontwikkelde als de ontwikkelingslanden. Ze zijn geïntegreerd en ondeelbaar en zorgen voor evenwicht tussen de drie dimensies van duurzame ontwikkeling.

6. De doelstellingen en subdoelstellingen zijn het resultaat van meer dan twee jaar intensieve publieke raadpleging en dialoog met de burgermaatschappij en andere belanghebbenden over de hele wereld, waarbij in het bijzonder de stem van de armsten en de meest kwetsbaren werd gehoord. Dit overleg omvatte eveneens zeer waardevol werk verricht door de Open Werkgroep van de Algemene Vergadering over Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen en door de Verenigde Naties, waarvan de secretaris-generaal in december 2014 een syntheseverslag opstelde.

Onze visie

7. In deze doelstellingen en subdoelstellingen zetten we een zeer ambitieuze en transformationele visie uiteen. We streven naar een wereld zonder armoede, honger, ziekte en tekorten, waar alle leven goed kan gedijen. We streven naar een wereld zonder angst en geweld. Een wereld met universele geletterdheid. Een wereld met gelijke en universele toegang tot kwaliteitsonderwijs op alle niveaus, tot gezondheidszorg en sociale bescherming, waar fysiek, mentaal en sociaal welzijn gegarandeerd zijn. Een wereld waarin we onze verbintenissen herbevestigen met betrekking tot het mensenrecht op veilig drinkwater en sanitaire voorzieningen en waar de hygiëne verbeterd is; en waar voedsel in voldoende mate aanwezig, veilig, betaalbaar en voedzaam is. Een wereld waarin menselijke leefgebieden veilig, veerkrachtig en duurzaam zijn met universele toegang tot betaalbare, betrouwbare en duurzame energie.

8. We streven naar een wereld met universeel respect voor mensenrechten en voor menselijke waardigheid, de rechtsregels, justitie, gelijkheid en non-discriminatie; een wereld met respect voor ras, etniciteit en culturele diversiteit; een wereld waarin iedereen gelijke kansen krijgt om zijn menselijk potentieel ten volle te benutten en die tot gedeelde welvaart bijdraagt. Een wereld die investeert in haar kinderen en waarin elk kind vrij van geweld en uitbuiting kan opgroeien. Een wereld waarin elke vrouw en elk meisje volledige gendergelijkheid geniet en waarin alle wettelijke, sociale en economische hinderpalen voor hun eigen ontwikkeling zijn weggenomen. Een rechtvaardige, billijke, tolerante, open en sociaal inclusieve wereld waarin aan de behoeften van de meest kwetsbaren kan worden voldaan.

9. We streven naar een wereld waarin elk land geniet van gestage, inclusieve en duurzame economische groei en waardig werk voor iedereen. Een wereld waarin consumptie- en productiepatronen en het gebruik van alle natuurlijke hulpbronnen - van lucht tot land, van rivieren, meren en grondwaterlagen tot oceanen en zeeën - duurzaam zijn. Een wereld waarin democratie, goed bestuur en respect voor de rechtsregels, naast een bevorderlijke omgeving op nationaal en internationaal niveau, essentieel zijn voor duurzame ontwikkeling, die ook aanhoudende en inclusieve economische groei, sociale ontwikkeling, milieubescherming en de uitroeiing van armoede en honger omvat. Een wereld ook waarin de ontwikkeling en toepassing van technologie rekening houden met het klimaat, de biodiversiteit respecteren en veerkrachtig zijn. Een wereld waarin de mensheid in harmonie leeft met de natuur en waarin de in het wild levende dieren en andere soorten beschermd zijn.

Onze gedeelde beginselen en verbintenissen

10. De nieuwe Agenda wordt bepaald door de doelstellingen en beginselen van het Handvest van de Verenigde Naties, met inbegrip van de volledige naleving van het internationale recht. De Agenda is gebaseerd op de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens¹ op internationale mensenrechtenverdragen, de Millenniumverklaring² en de Slotverklaring van de Wereldtop van 2005.³ De Agenda

¹Resolutie 217 A (III).

²Resolutie 55/2.

³Resolutie 60/1.

wordt ook geïnspireerd door andere instrumenten zoals de Verklaring over het Recht op Ontwikkeling.⁴

11. We herbevestigen de slotdocumenten van alle belangrijke conferenties en topontmoetingen van de Verenigde Naties die hebben geleid tot een stevige grondslag voor duurzame ontwikkeling en die hebben bijgedragen tot de totstandkoming van de nieuwe Agenda. Deze omvatten de Verklaring van Rio over Milieu en Ontwikkeling⁵, de Wereldtop over Duurzame Ontwikkeling, de Wereldtop voor Sociale Ontwikkeling, het Actieprogramma van de Internationale Conferentie over Bevolking en Ontwikkeling⁶, het Peking-Actieplatform⁷ en de VN-conferentie over Duurzame Ontwikkeling. We herbevestigen eveneens de opvolging van deze conferenties, met inbegrip van de slotdocumenten van de Vierde VN-Conferentie over de Minst Ontwikkelde Landen, de Derde Internationale Conferentie over kleine eilandstaten, de Tweede VN-conferentie over door land ingesloten ontwikkelingslanden en de Derde VN-wereldconferentie over rampenrisicovermindering.

12. We herbevestigen alle beginselen van de Verklaring van Rio over Milieu en Ontwikkeling, met inbegrip van, onder andere, het beginsel van gemeenschappelijke maar gedifferentieerde verantwoordelijkheden, zoals uiteengezet in beginsel 7 van deze verklaring.

13. De uitdagingen en de verbintenissen die tijdens deze belangrijke conferenties en topontmoetingen werden geformuleerd, zijn onderling met elkaar verbonden en vragen geïntegreerde oplossingen. Om ze op een doeltreffende manier te kunnen benaderen, is een nieuwe aanpak noodzakelijk. Duurzame ontwikkeling erkent dat het uit de wereld helpen van armoede in al haar vormen en dimensies, het bestrijden van ongelijkheid binnen en tussen landen, het vrijwaren van de planeet, het creëren van volgehouden, inclusieve en duurzame economische groei en het bevorderen van sociale inclusie met elkaar in verband staan en van elkaar afhankelijk zijn.

Onze wereld vandaag

14. We worden vandaag geconfronteerd met immense uitdagingen met betrekking tot duurzame ontwikkeling. Miljarden burgers leven nog steeds onder het juk van de armoede en worden een waardig leven ontzegd. De ongelijkheid binnen en tussen landen neemt toe. Er zijn enorme verschillen in kansen, rijkdom en macht. Gelijkheid tussen mannen en vrouwen blijft een cruciale uitdaging. Werkloosheid, in het bijzonder jeugdwerkloosheid, is een belangrijke bekommernis. De vooruitgang van de afgelopen decennia dreigt teniet te worden gedaan door mondiale gezondheidsbedreigingen, vaker voorkomende en intensere natuurrampen, escalerende conflicten, gewelddadig extremisme, terrorisme en de daaraan gekoppelde humanitaire crises en gedwongen migratie van mensen. De uitputting van de natuurlijke hulpbronnen en de negatieve gevolgen van de achteruitgang van het milieu, met inbegrip van woestijnvorming, droogte, bodemdegradatie, zoetwaterschaarste en verlies van de biodiversiteit, kunnen worden toegevoegd aan de reeds ellenlange lijst van uitdagingen waarmee de mensheid

⁴Resolutie 41/128, bijlage.

⁵Rapport van de VN-Conferentie over Milieu en Ontwikkeling, Rio de Janeiro, 3-14 juni 1992, vol.I, Resoluties goedgekeurd door de Conferentie (VN-publicatie, Verkoopnr.E.93.I.8 en errata), resolutie 1, bijlage I.

⁶Rapport van de Internationale Conferentie over Bevolking en Ontwikkeling, Caïro, 5-13 september 1994 (VN-publicatie, Verkoopnr.E.95.XIII.18), hoofdst.I, resolutie 1, bijlage.

⁷Rapport over de vierde Wereldconferentie over Vrouwen, Peking, 4-15 september 1995 (VN-publicatie, Verkoopnr.E.96.IV.13), hoofdst.I, resolutie 1, bijlage II.

wordt geconfronteerd. Klimaatverandering is een van de grootste uitdagingen van onze tijd en de negatieve effecten ervan ondermijnen het vermogen van alle landen om tot duurzame ontwikkeling te komen. De opwarming van de aarde, stijging van de zeespiegel, verzuring van de oceanen en andere invloeden van de klimaatverandering hebben een aanzienlijke impact op kustgebieden en laaggelegen kuststaten, met inbegrip van een groot aantal van de minst ontwikkelde landen en kleine eilandstaten. Het voortbestaan van tal van samenlevingen, en van de biologische ondersteuningssystemen van de planeet, is in gevaar.

15. Dit is echter ook een tijd van enorme kansen. Er werd heel wat vooruitgang geboekt in het realiseren van talloze ontwikkelingsuitdagingen. Honderden miljoenen mensen hebben tijdens de vorige generatie het juk van de extreme armoede kunnen afwerpen. Toegang tot onderwijs is zowel voor jongens als meisjes in aanzienlijke mate toegenomen. De verspreiding van informatie- en communicatietechnologie en van wereldwijde digitale verbondenheid bieden aanzienlijke mogelijkheden om de menselijke vooruitgang te versnellen, de digitale kloof te dichten en kennismaatschappijen te ontwikkelen. Wetenschappelijk en technologische innovaties bieden dezelfde mogelijkheden in domeinen die zo uiteenlopend zijn als geneeskunde en energie.

16. Een kleine 15 jaar geleden werden de Millenniumdoelstellingen aangenomen. Deze creëerden een belangrijk kader voor ontwikkeling en op tal van gebieden werd aanzienlijke vooruitgang geboekt. Maar de vooruitgang verliep niet overal even snel, vooral in Afrika, een aantal van de minst ontwikkelde landen, de door land ingesloten ontwikkelingslanden en de kleine eilandstaten in ontwikkeling. En een aantal van de Millenniumdoelstellingen, in het bijzonder de doelstellingen met betrekking tot gezondheid van moeders, baby's en kinderen en met betrekking tot de reproductieve gezondheid hinken achterop. We gaan opnieuw de verbintenis aan om alle Millenniumdoelstellingen te realiseren, met inbegrip van de gemiste doelen, in het bijzonder door specifieke en omvangrijkere bijstand te verlenen aan de minst ontwikkelde landen en andere landen in speciale situaties, in overeenstemming met relevante ondersteuningsprogramma's. De nieuwe Agenda bouwt voort op de Millenniumdoelstellingen en probeert te vervolledigen wat niet kon worden gerealiseerd, in het bijzonder voor de meest kwetsbaren.

17. In zijn bereik gaat het kader dat we hier vandaag aankondigen, een heel eind verder dan de Millenniumdoelstellingen. Naast de voortdurende ontwikkelingsprioriteiten zoals armoedebestrijding, gezondheid, onderwijs en voedselzekerheid en gezonde voeding, stelt de Agenda een uitgebreid gamma economische, sociale en ecologische doelstellingen. De Agenda belooft ook meer vreedzame en inclusieve maatschappijen. De Agenda bepaalt eveneens - een cruciaal gegeven - verschillende uitvoeringsmodaliteiten. Er zijn heel wat diepgaande verbanden en transversale elementen doorheen de nieuwe doelstellingen en subdoelstellingen die de weerspiegeling zijn van de geïntegreerde benadering die we hebben aangenomen.

De nieuwe Agenda

18. We kondigen vandaag 17 Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen aan met 169 daaraan gekoppelde subdoelstellingen die geïntegreerd en ondeelbaar zijn. Nog nooit eerder hebben wereldleiders gemeenschappelijke actie beloofd en onder een dergelijke brede en universele beleidsagenda hun schouders gezet. We timmeren samen aan de weg van duurzame ontwikkeling, waarbij we gezamenlijk streven naar globale ontwikkeling en naar een win-winsamenwerking die voor alle landen en alle delen van de wereld enorme voordelen kan opleveren. We herbevestigen dat elke staat

volledige en permanente zelfbeschikking heeft en zal uitoefenen over al zijn rijkdommen, natuurlijke hulpbronnen en economische activiteit en die zelfbeschikking ook vrij kan uitoefenen. We zullen de Agenda ten gunste van iedereen uitvoeren, voor huidige en toekomstige generaties. Door op die manier te handelen, herbevestigen we onze toewijding tegenover de internationale rechtsregels en benadrukken we het feit dat de Agenda moet worden geïmplementeerd op een manier die spoort met de rechten en plichten van staten onder internationaal recht.

19. We herbevestigen het belang van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, en van andere internationale instrumenten die betrekking hebben op de mensenrechten en het internationaal recht. We benadrukken de verantwoordelijkheden van alle staten conform het Handvest van de Verenigde Naties, om de mensenrechten en fundamentele vrijheden van iedereen te respecteren, te beschermen en te bevorderen, zonder enig onderscheid wat betreft ras, kleur, geslacht, taal, religie, politieke of andere mening, nationale of maatschappelijke herkomst, eigendom, geboorte, handicap of enige andere status.

20. Door gendergelijkheid en de empowerment van vrouwen en meisjes te bewerkstelligen, kunnen we een cruciale bijdrage leveren om bij alle doelstellingen en subdoelstellingen vooruitgang te boeken. Zolang de helft van de mensheid de volledige toegang tot mensenrechten en kansen wordt ontzegd, is het onmogelijk het menselijke potentieel ten volle te benutten en duurzame ontwikkeling te bereiken. Vrouwen en meisjes moeten gelijke toegang kunnen krijgen tot kwaliteitsvol onderwijs, economische hulpbronnen en politieke participatie en moeten ten opzichte van mannen en jongens gelijke kansen krijgen wat tewerkstelling, leiderschap en besluitvorming op alle niveaus betreft. We zullen ons inspannen om de investeringen die de genderkloof moeten verkleinen aanzienlijk op te drijven en om de steun te verhogen voor instellingen die actief zijn op het vlak van de gendergelijkheid en de empowerment van vrouwen op mondiaal, regionaal en nationaal niveau. Alle vormen van discriminatie en geweld tegen vrouwen en meisjes zullen worden geëlimineerd, ook dankzij de betrokkenheid van mannen en jongens. Het systematisch meenemen van een genderperspectief in de implementatie van de Agenda, is cruciaal.

21. De nieuwe doelstellingen en subdoelstellingen worden van kracht op 1 januari 2016 en zullen dienen als leidraad bij de beslissingen die we de komende 15 jaar zullen nemen. We zullen allemaal samenwerken aan de implementatie van de Agenda binnen onze eigen landsgrenzen en op het regionale en mondiale niveau, waarbij we rekening zullen houden met de verschillende nationale contexten, capaciteiten en niveaus van ontwikkeling en waarbij we de nationale beleidslijnen en prioriteiten zullen respecteren. We zullen de nationale beleidsruimte respecteren voor aangehouden, inclusieve en duurzame economische groei, in het bijzonder voor ontwikkelingslanden, waarbij we ook consistent zullen blijven met relevante internationale regels en verbintenissen. We erkennen ook het belang van de regionale en subregionale dimensies, de regionale economische integratie en interconnectiviteit in duurzame ontwikkeling. Regionale en subregionale kaders kunnen de effectieve vertaling van beleidslijnen inzake duurzame ontwikkeling in concrete actie op nationaal niveau vergemakkelijken.

22. Elk land wordt geconfronteerd met specifieke uitdagingen in zijn streven naar duurzame ontwikkeling. De meest kwetsbare landen en, in het bijzonder, de Afrikaanse landen, de minst ontwikkelde landen, de door land ingesloten ontwikkelingslanden en de kleine eilandstaten, verdienen speciale aandacht, net als landen die zich in een conflictsituatie of in een post-conflictsituatie bevinden. Ook tal van landen met een gemiddeld inkomen worden geconfronteerd met aanzienlijke uitdagingen.

23. Kwetsbare mensen moeten hun leven in eigen hand kunnen nemen. De mensengroepen waarvan de noden worden weerspiegeld in de Agenda omvatten alle

kinderen, jongeren, personen met een handicap (van wie meer dan 80% in armoede leeft), mensen met HIV/aids, ouderen, inheemse bevolking, vluchtelingen en intern ontheemden en migranten. We zijn vastbesloten om verdere doeltreffende maatregelen en acties te ondernemen conform internationaal recht, om hindernissen en beperkingen weg te nemen, steun te vergroten en te voldoen aan de specifieke behoeften van mensen die leven in gebieden waar een complexe humanitaire situatie heerst en in gebieden die worden geplaagd door terrorisme.

24. We zijn vastbesloten om een einde te maken aan de armoede, in al haar vormen en dimensies, en willen daarbij extreme armoede tegen 2030 helemaal uitbannen. Alle mensen moeten kunnen genieten van een basis levensstandaard, ook via sociale beschermingsystemen. We willen ook een einde maken aan de honger en willen van voedselzekerheid een prioriteit maken; ook willen we een einde maken aan alle vormen van ondervoeding. In dit kader beklemtonen we de belangrijke rol en inclusieve aard van het Comité voor de Wereldvoedselzekerheid en verwelkomen wij de verklaring van Rome over Voeding en het Actiekader.⁸ We zullen middelen aanwenden om landelijke gebieden en duurzame landbouw en visserij te ontwikkelen, waarbij kleinere boeren zullen worden ondersteund. Het gaat daarbij voornamelijk om vrouwelijke boeren, herders en vissers in ontwikkelingslanden, in het bijzonder de minst ontwikkelde landen.

25. We verbinden ons ertoe om inclusief en billijk kwaliteitsonderwijs aan te bieden op alle niveaus – kleuter-, lager, middelbaar en hoger onderwijs, technische opleidingen en beroepsonderwijs. Alle mensen, ongeacht geslacht, leeftijd, ras of etniciteit, en personen met een handicap, migranten, inheemse bevolkingen, kinderen en jongeren, in het bijzonder zij in kwetsbare situaties, zouden toegang moeten kunnen hebben tot levenslange opleidingskansen die hen moeten kunnen helpen om de nodige kennis en vaardigheden te verwerven die nodig zijn om kansen te benutten en ten volle te kunnen deelnemen aan de maatschappij. We streven ernaar om de kinderen en jongeren een gunstige omgeving aan te bieden waarin zij hun rechten en capaciteiten ten volle kunnen benutten, waarbij we onze landen helpen om het demografisch dividend te verzilveren, onder andere via veilige scholen en samenhangende gemeenschappen en families.

26. Om de fysieke en mentale gezondheid en het welzijn te promoten, en om de levensverwachting van iedereen te verhogen, moeten we universele, toegankelijke en kwalitatieve gezondheidszorg kunnen bereiken. We mogen niemand achterlaten. We willen de vooruitgang in de strijd tegen de baby-, kinder- en moedersterfte verder opvoeren en deze vermijdbare overlijdens tegen 2030 uit de wereld helpen. We verbinden ons ertoe om universele toegang tot seksuele en reproductieve gezondheidszorgdiensten te garanderen, met inbegrip van gezinsplanning, informatie en opvoeding. We zullen eveneens de inspanningen opvoeren in de strijd tegen malaria, HIV/aids, tuberculose, hepatitis, Ebola en andere overdraagbare ziekten en epidemieën, wat ook de aanpak van de toenemende antimicrobiële weerstand omvat naast het probleem van ziekten die niet worden behandeld en die de ontwikkelingslanden teisteren. We verbinden er ons toe om niet-overdraagbare ziekten te voorkomen en te behandelen, met inbegrip van gedrags-, ontwikkelings- en neurologische aandoeningen, die een grote uitdaging voor duurzame ontwikkeling vormen.

27. We zullen ernaar streven om voor al onze landen stevige economische fundamenten te bouwen. Voortgezette, inclusieve en duurzame economische groei is essentieel voor de welvaart. Dit is enkel mogelijk wanneer de rijkdom wordt gedeeld en

⁸Wereldgezondheidsorganisatie, document EB 136/8, bijlagen I en II

de inkomensongelijkheid wordt aangepakt. We zullen ons inspannen om dynamische, duurzame, innoverende en op mensen toegespitte economieën op te bouwen, waarbij jongerenwerkgelegenheid en economische empowerment van vrouwen in het bijzonder worden bevorderd, net als waardig werk voor iedereen. We zullen een einde maken aan dwangarbeid en mensensmokkel en zullen een einde maken aan kinderarbeid in al haar vormen. Alle landen kunnen de vruchten plukken van gezonde en goedgeschoolde arbeidskrachten die de kennis en de vaardigheden hebben die nodig zijn voor productief en bevredigend werk en voor een volwaardige deelname aan de maatschappij. We zullen de productiecapaciteiten verbeteren van de minst ontwikkelde landen in alle sectoren, ook via structurele transformaties. We zullen beleidslijnen goedkeuren voor het opdrijven van de productiecapaciteiten, de productiviteit en de productieve werkgelegenheid; financiële inclusie; duurzame landbouw, ontwikkeling van de veefokkerij en de visserij; duurzame industriële ontwikkeling; universele toegang tot betaalbare, betrouwbare, duurzame en moderne energiediensten; duurzame transportsystemen; en veerkrachtige en kwalitatief hoogstaande infrastructuur.

28. We verbinden ons ertoe om fundamentele veranderingen teweeg te brengen in de manier waarop onze maatschappijen goederen en diensten produceren en verbruiken. Regeringen, internationale organisaties, de zakensector en andere niet-overheidsactoren en individuen moeten bijdragen tot het ombuigen van onze niet-duurzame consumptie- en productiepatronen, onder meer door de mobilisering, vanuit alle bronnen, van financiële en technische hulp ter versterking van de wetenschappelijke, technologische en innovatieve capaciteiten van ontwikkelingslanden om te kunnen evolueren naar meer duurzame patronen van consumptie en productie. We moedigen de implementatie aan van het 10-jarige Programmakader inzake Duurzame Consumptie- en Productiepatronen. Alle landen steken de handen uit de mouwen, waarbij de ontwikkelde landen de leiding nemen, maar waarbij ook rekening wordt gehouden met de ontwikkeling en de capaciteiten van de ontwikkelingslanden.

29. We erkennen de positieve bijdrage van migranten tot inclusieve groei en duurzame ontwikkeling. We erkennen ook dat internationale migratie een multidimensionale realiteit is die bijzonder relevant is voor de ontwikkeling van de landen van herkomst, transit en bestemming, wat coherente en omvattende antwoorden vereist. We zullen internationaal samenwerken om een veilige, ordelijke en regelmatige migratie te kunnen garanderen waarbij respect voor de mensenrechten en de humane behandeling van migranten ongeacht hun migratiestatus, van vluchtelingen en van ontheemden centraal staan. Een dergelijke samenwerking dient ook de veerkracht te verhogen van de gemeenschappen die vluchtelingen opvangen, in het bijzonder in ontwikkelingslanden. We onderstrepen het recht van migranten om terug te keren naar hun land van staatsburgerschap, en we herinneren eraan dat staten ervoor moeten zorgen dat hun terugkerende staatsburgers op een behoorlijke manier worden ontvangen.

30. Staten worden met aandrang verzocht om zich te onthouden van het afkondigen en toepassen van enige unilaterale economische, financiële of handelsmaatregelen die niet overeenstemmen met het internationale recht en met het Handvest van de Verenigde Naties en die de volledige realisatie van de economische en sociale ontwikkeling, in het bijzonder in ontwikkelingslanden, belemmeren.

31. We erkennen dat het Raamverdrag van de Verenigde Naties inzake klimaatverandering⁹ het belangrijkste internationale, intergouvernementele forum is om het mondiale antwoord op klimaatverandering te onderhandelen. We zijn vastbesloten

⁹ Verenigde Naties, *Verdragenreeks*, vol. 1771, Nr. 30822.

om krachtdadig op de treden tegen de bedreiging van klimaatverandering en milieuverloeding. De globale aard van de klimaatverandering vereist een zo ruim mogelijke internationale samenwerking die erop gericht is de uitstoot van broeikasgassen wereldwijd versneld terug te schroeven en werk te maken van de aanpassing aan de negatieve gevolgen van klimaatverandering. We stellen met grote bezorgdheid de aanzienlijke kloof vast tussen het samengetelde effect van de beloften van betrokken partijen tot vermindering van de globale jaarlijkse emissie van broeikasgassen tegen 2020 enerzijds en de samengetelde emissiescenario's waarbij nog een redelijke kans bestaat om de wereldwijde opwarming onder de 2 of 1,5 °C boven de pre-industriële niveaus te houden, anderzijds.

32. Terwijl we vooruitblikken naar de eenentwintigste sessie van de Conferentie van de Partijen in Parijs (COP21), onderstrepen we de verbintenis van alle Staten om zich in te spannen voor een ambitieus en universeel klimaatakkoord. We herbevestigen dat het protocol, een ander wettelijk instrument of slotdocument met wettelijke waarde volgens de overeenkomst die van toepassing is op alle partijen, zich zal richten op een evenwichtige aanpak van onder andere mitigatie, adaptatie, financiering, ontwikkeling en overdracht van technologie, capaciteitsopbouw en transparantie van maatregelen en ondersteuning.

33. We erkennen dat sociale en economische ontwikkeling afhangen van het duurzame beheer van de natuurlijke hulpbronnen van onze planeet. Daarom zijn we vastbesloten om oceanen en zeeën, zoetwatervoorraden, alsook bossen, bergen en droge gebieden te bewaren en op duurzame wijze te gebruiken, en de biodiversiteit, ecosystemen en het dierenleven te beschermen. We zijn ook vastbesloten om duurzaam toerisme te promoten, het probleem van de waterschaarste en de waterverontreiniging aan te pakken, de samenwerking rond woestijnvorming, zandstormen, bodemdegradatie en droogte te versterken en om veerkracht en risicobeheersing bij rampen te bevorderen. In dit opzicht kijken we uit naar de dertiende ontmoeting van de Conferentie van de Partijen bij het Verdrag inzake Biologische Diversiteit, een ontmoeting die in Mexico georganiseerd zal worden.

34. We erkennen dat duurzame stedelijke ontwikkeling en dito beheer cruciaal zijn voor de levenskwaliteit van onze bevolkingen. We zullen samenwerken met de plaatselijke overheden en gemeenschappen om onze steden en menselijke nederzettingen te vernieuwen en te plannen met het oog op het bevorderen van samenhang binnen de gemeenschap en van de persoonlijke veiligheid en om innovatie en tewerkstelling te stimuleren. We zullen daarbij de negatieve impact van stedelijke activiteiten en van chemicaliën die gevaarlijk zijn voor de menselijke gezondheid en voor het milieu verminderen, inclusief via milieubeschermd beheer en veilig gebruik van chemicaliën, de vermindering en recyclage van afval en het meer efficiënt gebruik van water en energie. En we zullen daarbij ook werk maken van het minimaliseren van de impact van steden op het mondiale klimaatsysteem. We zullen ook rekening houden met bevolkingstrends en -projecties in onze nationale landelijke en stedelijke ontwikkelingsstrategieën en -beleidslijnen. We kijken uit naar komende VN-conferentie over Huisvesting en Duurzame Stedelijke Ontwikkeling die in Quito zal worden gehouden.

35. Duurzame ontwikkeling kan niet worden gerealiseerd zonder vrede en veiligheid; en vrede en veiligheid lopen gevaar zonder duurzame ontwikkeling. De nieuwe Agenda erkent dat we vreedzame, rechtvaardige en inclusieve maatschappijen moeten kunnen opbouwen die gelijke toegang bieden tot gerechtigheid en die zijn gebaseerd op het respect voor de mensenrechten (met inbegrip van het recht op ontwikkeling), op een doeltreffende rechtstaat en op goed bestuur op alle niveaus; en op transparante, doeltreffende en verantwoordelijke instellingen. Factoren die geweld, onveiligheid en onrechtvaardigheid in de hand werken, zoals ongelijkheid, corruptie, slecht bestuur en onwettige geld- en wapenstromen, worden aangepakt in

de Agenda. We moeten onze inspanningen verdubbelen om conflicten op te lossen of te voorkomen en om landen na een conflict te ondersteunen, ook door ervoor te zorgen dat vrouwen een rol bij vredes- en staatsopbouw toebedeeld krijgen. We vragen ook dat verdere doeltreffende maatregelen en acties worden ondernomen conform internationaal recht om hindernissen weg te halen voor de volledige realisatie van het recht op zelfbeschikking van bevolkingsgroepen die leven onder koloniale en buitenlandse bezetting, die een nadelige invloed op hun economische en sociale ontwikkeling en op hun omgeving blijven hebben.

36. Wij pleiten voor het promoten van intercultureel begrip, tolerantie, wederzijds respect en van een ethiek van mondiaal burgerschap en gedeelde verantwoordelijkheid. We erkennen de natuurlijke en culturele diversiteit van de wereld en beamen dat alle culturen en beschavingen kunnen bijdragen tot duurzame ontwikkeling en daar ook een cruciale rol in spelen.

37. Sport is eveneens een belangrijke factor in de totstandkoming van duurzame ontwikkeling. We erkennen de groeiende bijdrage van sport tot de realisatie van ontwikkeling en vrede als promotor van tolerantie en respect via de bijdrage die het levert tot de empowerment van vrouwen en jongeren, individuen en gemeenschappen; alsook tot gezondheid, onderwijs en sociale inclusie.

38. We herbevestigen, in overeenkomst met het Handvest van de Verenigde Naties, het feit dat de territoriale integriteit en de politieke onafhankelijkheid van staten absoluut gerespecteerd dient te worden.

Uitvoeringsmodaliteiten

39. De omvang en de ambitie van de nieuwe Agenda vereist een nieuw Globaal Partnerschap om de implementatie te kunnen garanderen. We staan daar volledig achter. Dit partnerschap dient opgebouwd te worden in een geest van mondiale solidariteit, in het bijzonder van solidariteit met de armsten en met mensen in kwetsbare situaties. Dit partnerschap moet een intensief mondiaal engagement mogelijk maken ter ondersteuning van de implementatie van alle doelstellingen en subdoelstellingen, waarbij regeringen, de privésector, de burgermaatschappij, de Verenigde Naties in al zijn geledingen en alle andere actoren bij elkaar worden gebracht en waarbij alle beschikbare middelen worden gemobiliseerd.

40. De uitvoeringsmodaliteiten onder Doelstelling 17 en onder elk van de andere Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen afzonderlijk zijn van absoluut belang willen we onze Agenda kunnen realiseren en zijn even belangrijk als de andere Doelstellingen en subdoelstellingen. De Agenda, die ook de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen bevat, kan binnen het kader van een vernieuwd Globaal Partnerschap voor Duurzame Ontwikkeling gerealiseerd worden, gesteund door concrete beleidsdaden en acties zoals gestipuleerd in het slotdocument van de derde Internationale Conferentie over Financiering voor Ontwikkeling, die van 13 tot 16 juli 2015 werd georganiseerd in Addis Abeba. We verwelkomen de goedkeuring door de Algemene Vergadering van de Actie-agenda van Addis Abeba¹⁰, die integraal deel uitmaakt van de 2030 Agenda voor Duurzame Ontwikkeling. We erkennen dat de volledige implementatie van de Actie-agenda van Addis Abeba cruciaal is voor de realisatie van de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen en subdoelstellingen.

¹⁰De Actie-agenda van Addis Abeba van de Derde Internationale Conferentie over Financiering voor Ontwikkeling (Actie-agenda Addis Abeba), goedgekeurd door de Algemene Vergadering op 27 juli 2015 (resolutie 69/313, bijlage).

41. We erkennen dat elk land in de eerste plaats zelf verantwoordelijk is voor de eigen economische en sociale ontwikkeling. De nieuwe Agenda behandelt de middelen die vereist zijn voor de implementatie van de doelstellingen en subdoelstellingen. We erkennen dat deze middelen de mobilisering van financiële middelen dienen te omvatten, alsook capaciteitsopbouw, de overdracht van milieuvriendelijke technologieën naar ontwikkelingslanden volgens gunstige voorwaarden, inclusief aan concessionele en preferentiële voorwaarden, zoals wederzijds werd overeengekomen. Overheidsfinanciering, zowel nationaal als internationaal, zal een essentiële rol spelen in het verschaffen van essentiële diensten en publieke goederen en in het katalyseren van andere financieringsbronnen. We erkennen de rol van de diverse private sectoren, gaande van microbedrijven tot coöperatieve bedrijven en multinationals, en van middenveld- en filantropische organisaties bij de uitvoering van de nieuwe Agenda.

42. We ondersteunen de uitvoering van relevante strategieën en actieprogramma's, met inbegrip van de Verklaring en het Actieprogramma van Istanbul,¹¹ het Pad voor Versnelde Actiemogelijkheden voor Kleine Eilandstaten in Ontwikkeling (SIDS Accelerated Modalities of Action –SAMOA- Pathway)¹² en het Actieprogramma van Wenen voor door land ingesloten ontwikkelingslanden voor het Decennium 2014-2024¹³, en we herbevestigen hoe belangrijk het is om de Agenda 2063 van de Afrikaanse Unie te ondersteunen alsook het programma van het nieuwe Partnerschap voor de Ontwikkeling van Afrika,¹⁴ stuk voor stuk elementen die integraal deel uitmaken van de nieuwe Agenda. We erkennen de bijzonder grote uitdaging die het bereiken van duurzame vrede en duurzame ontwikkeling is in landen waar conflicten heersen of in landen net na een conflict.

43. We leggen de nadruk op het feit dat de internationale overheidsfinanciering een belangrijke rol speelt in het aanvullen van de inspanningen die landen leveren om openbare middelen intern te mobiliseren, in het bijzonder in de armste en meest kwetsbare landen met beperkte nationale middelen. Een belangrijke functie van de internationale overheidsfinanciering, met inbegrip van de officiële ontwikkelingshulp (ODA), is die van katalysator voor bijkomende middelen die worden ingezet vanuit andere bronnen, zowel publiek als privé. ODA-verschaffers herbevestigen hun respectieve verbintenissen, waaronder ook de verbintenis van vele ontwikkelde landen om het doel te halen waarbij 0,7% van het bruto nationaal inkomen aan officiële ontwikkelingshulp (ODA/BNI) voor ontwikkelingslanden en 0,15% tot 0,20% ontwikkelingshulp (ODA/BNI) aan de minst ontwikkelde landen wordt besteed.

44. We erkennen het belang voor internationale financiële instellingen om, in overeenstemming met hun mandaten, de beleidsruimte van elk land, in het bijzonder de ontwikkelingslanden, te ondersteunen. We verbinden er ons opnieuw toe om ontwikkelingslanden - waaronder Afrikaanse landen, de minst ontwikkelde landen, door land ingesloten ontwikkelingslanden, kleine eilandstaten en middeninkomenslanden - een luider stem te geven in de internationale economische besluitvorming, de uitwerking van normen en het mondiale economische bestuur.

45. We erkennen eveneens de essentiële rol van nationale parlementen door hun wetgevende- en begrotingsactiviteiten en door de rol die ze spelen bij het garanderen

¹¹ *Rapport van de Vierde VN-Conferentie over de Minst Ontwikkelde Landen, Istanboel, Turkije, 9-13 mei 2011 (A/CONF.219/7)*, hfdst.I en II.

¹²Resolutie 69/15, bijlage.

¹³Resolutie 69/137, bijlage II.

¹⁴A/57/304, bijlage.

van verantwoording over de effectieve implementatie van onze verbintenissen. Regeringen en overheidsinstellingen zullen ook inzake implementatie heel nauw samenwerken met regionale en lokale overheden, subregionale instellingen, internationale instellingen, de academische wereld, filantropische organisaties, vrijwilligersgroepen en anderen.

46. We onderlijnen ook de belangrijke rol en het grote voordeel van een op adequate wijze gefinancierd, relevant, coherent, efficiënt en doeltreffend systeem van de Verenigde Naties in het ondersteunen van de verwezenlijkingen van de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen en duurzame ontwikkeling. Terwijl we het belang benadrukken van een grotere eigen inbreng en leiderschap op landenniveau, drukken we ook onze steun uit voor de permanente dialoog in de Economische en Sociale Raad aangaande de positionering op langere termijn van het ontwikkelingssysteem van de Verenigde Naties in de context van deze Agenda.

Opvolging en evaluatie

47. Onze regeringen hebben de hoofdverantwoordelijkheid om de komende 15 jaar op nationaal, regionaal en mondiaal niveau in te staan voor de opvolging en de evaluatie van de vooruitgang die wordt geboekt bij het uitvoeren van de doelstellingen en subdoelstellingen. Om de verantwoording naar onze burgers toe te ondersteunen, zullen we instaan voor een systematische opvolging en evaluatie op de verschillende niveaus, zoals bepaald in deze Agenda en de Actie-agenda van Addis Abeba. Het forum op hoog politiek niveau onder de auspiciën van de Algemene Vergadering en van de Economische en Sociale Raad heeft de centrale rol bij het toezicht op de opvolging en de evaluatie op mondiaal niveau.

48. Er worden momenteel indicatoren ontwikkeld om bij dit werk te helpen. Kwalitatieve, toegankelijke, actuele en betrouwbare uitgesplitste data zullen nodig zijn om vooruitgang te helpen meten en om te verzekeren dat niemand achterblijft. Dergelijke gegevens zijn cruciaal bij de besluitvorming. Waar mogelijk dienen gegevens en informatie afkomstig van bestaande rapporteringsmechanismen gebruikt te worden. We zijn akkoord om onze inspanningen op te drijven om de statistische capaciteiten te verbeteren in de ontwikkelingslanden, in het bijzonder in de Afrikaanse landen, de minst ontwikkelde landen, de door land ingesloten ontwikkelingslanden, de kleine eilandstaten en de middeninkomenslanden. We hebben er ons toe verbonden om ruimere metingen door te voeren van de vooruitgang ter aanvulling van die op basis van het bruto binnenlands product.

Een oproep naar actie om onze wereld te veranderen.

49. Zeventig jaar geleden kwam een eerdere generatie van wereldleiders bij elkaar om de Verenigde Naties op te richten. Uit het puin van oorlog en verdeeldheid boetseerden zij deze Organisatie en de waarden van vrede, dialoog en internationale samenwerking die er aan de basis van liggen. De ultieme concretisering van deze waarden is het Handvest van de Verenigde Naties.

50. Vandaag nemen we ook een beslissing van bijzonder groot historisch belang. We nemen ons voor om een betere toekomst op te bouwen voor alle mensen, ook de miljoenen die niet de kans hebben gehad om een fatsoenlijk, waardig en gelukkig leven te leiden en menselijke potentieel ten volle te benutten. Wij kunnen de eerste generatie zijn die erin slaagt om een einde te maken aan de armoede; terwijl we net zo goed de laatste generatie kunnen zijn die de kans heeft om de planeet te redden. De wereld kan in 2030 een betere plek zijn als we onze doelstellingen bereiken.

51. Wat we vandaag aankondigen - een Agenda voor wereldwijde actie voor de komende 15 jaar - is een handvest voor mens en planeet in de eenentwintigste eeuw.

Kinderen en jonge vrouwen en mannen zijn belangrijke spelers in de verandering en zullen in de nieuwe doelstellingen een platform vinden waar ze hun tomeloze capaciteiten voor activisme kunnen kanaliseren op weg naar een betere wereld.

52. "Wij, de volken" zijn de wereldberoemde openingswoorden van het Handvest van de Verenigde Naties. Het zijn dan ook "wij, de volken" die vandaag op weg gaan naar 2030. Bij onze tocht zijn ook regeringen en parlementen betrokken, maar ook het VN-systeem en andere internationale instellingen, plaatselijke overheden, inheemse bevolkingen, de burgermaatschappij, de zakelijke en de privésector, de wetenschappelijke en de academische gemeenschap - en alle volken. Miljoenen hebben zich reeds geëngageerd voor deze Agenda en hem eigen gemaakt. Dit is een Agenda van de mensen, door de mensen en voor de mensen - en dit zal naar onze mening het succes verzekeren.

53. De toekomst van de mensheid en van onze planeet ligt in onze handen. Die ligt echter ook in de handen van de jonge generatie van vandaag die de fakkel zullen doorgeven aan de toekomstige generaties. We hebben de weg uitgetekend naar duurzame ontwikkeling; het is onze taak om te verzekeren dat de reis een succes wordt en de verwezenlijkingen onomkeerbaar zijn.

Doelstellingen en subdoelstellingen van de Duurzame Ontwikkeling

54. Als gevolg van een inclusief proces van intergouvernementele gesprekken, gebaseerd op het voorstel van de Open Werkgroep inzake Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen,¹⁵ die deze doelstellingen in een context plaatst, worden hieronder de doelstellingen en subdoelstellingen uiteengezet waarover we het eens zijn geworden.

55. De Doelstellingen en subdoelstellingen inzake Duurzame Ontwikkeling zijn geïntegreerd en ondeelbaar, mondiaal van aard en universeel toepasbaar; ze houden ook rekening met de verschillende nationale realiteiten, capaciteiten en ontwikkelingsniveaus en respecteren tegelijkertijd de nationale beleidslijnen en prioriteiten. Subdoelstellingen worden gedefinieerd als zijnde globale streefdoelen waarbij elke regering haar eigen nationale targets vastlegt, daarbij geleid door het globale ambitieniveau maar wel rekening houdend met nationale omstandigheden. Elke regering zal ook beslissen over hoe deze streef- en globale doelen dienen te worden ingepast in de nationale planningsprocessen, beleidslijnen en strategieën. Het is belangrijk dat we het verband erkennen tussen duurzame ontwikkeling en andere relevante lopende processen op economisch, sociaal en milieuvlak.

56. Door te beslissen over deze Doelstellingen en subdoelstellingen, erkennen we dat elk land te kampen heeft met specifieke uitdagingen om te komen tot duurzame ontwikkeling, en we onderstrepen de speciale uitdagingen waarmee de meest kwetsbare landen worden geconfronteerd en, in het bijzonder, de Afrikaanse landen, de minst ontwikkelde landen, de door land ingesloten ontwikkelingslanden en de kleine eilandstaten, naast de specifieke uitdagingen waar de middeninkomenslanden mee te maken krijgen. Landen die zich in een complexe situatie bevinden, vereisen eveneens speciale aandacht.

57. We erkennen dat basisgegevens voor verschillende van de subdoelstellingen nog steeds ontbreken, en we willen een oproep doen voor meer steun aan de verbetering van de data-inzameling en de capaciteitsopbouw in de lidstaten, om nationale en mondiale basisgegevens te ontwikkelen waar die nog niet bestaan. We verbinden er ons toe om deze kloof in de dataverzameling te dichten om de metingen van de vooruitgang betrouwbaarder te maken, in het bijzonder voor die subdoelstellingen waarvoor geen duidelijke streefcijfers bestaan.

58. We moedigen de voortdurende inspanningen door staten aan om in andere forums belangrijke punten aan te snijden die mogelijke uitdagingen impliceren voor de implementatie van onze Agenda, en we respecteren de onafhankelijke mandaten van deze processen. We gaan ervan uit dat de Agenda en de implementatie ervan ook de andere processen, zonder enig vooroordeel, zullen ondersteunen, alsook de beslissingen die daarin werden genomen.

59. We erkennen dat er voor elk land verschillende benaderingswijzen, visies, modellen en instrumenten beschikbaar zijn, in overeenstemming met de nationale omstandigheden en prioriteiten van elk land, om te komen tot duurzame ontwikkeling; en we herbevestigen dat de planeet aarde en haar ecosystemen onze gemeenschappelijke thuis zijn en dat "Moeder Aarde" een vaak gebruikte uitdrukking is in tal van landen en regio's.

¹⁵Opgenomen in het rapport van de Open Werkgroep van de Algemene Vergadering over Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (A/68/970 en Corr.1; zie ook A/68/970/Add.1–3).

Doelstellingen van de Duurzame Ontwikkeling

- Doelstelling 1. Beëindig armoede overal en in al haar vormen
- Doelstelling 2. Beëindig honger, bereik voedselzekerheid en verbeterde voeding en promoot duurzame landbouw
- Doelstelling 3. Verzeker een goede gezondheid en promoot welzijn voor alle leeftijden
- Doelstelling 4. Verzeker gelijke toegang tot kwaliteitsvol onderwijs en bevorder levenslang leren voor iedereen
- Doelstelling 5. Bereik gendergelijkheid en empowerment voor alle vrouwen en meisjes
- Doelstelling 6. Verzeker toegang en duurzaam beheer van water en sanitatie voor iedereen
- Doelstelling 7. Verzeker toegang tot betaalbare, betrouwbare, duurzame en moderne energie voor iedereen
- Doelstelling 8. Bevorder aanhoudende, inclusieve en duurzame economische groei, volledige en productieve tewerkstelling en waardig werk voor iedereen
- Doelstelling 9. Bouw veerkrachtige infrastructuur, bevorder inclusieve en duurzame industrialisering en stimuleer innovatie
- Doelstelling 10. Dring ongelijkheid in en tussen landen terug
- Doelstelling 11. Maak steden en menselijke nederzettingen inclusief, veilig, veerkrachtig en duurzaam
- Doelstelling 12. Verzeker duurzame consumptie- en productiepatronen
- Doelstelling 13. Neem dringend actie om klimaatverandering en haar impact te bestrijden *
- Doelstelling 14. Behoud en maak duurzaam gebruik van oceanen, zeeën en maritieme hulpbronnen
- Doelstelling 15. Bescherm, herstel en bevorder het duurzaam gebruik van ecosystemen op het vasteland, beheer bossen en wouden duurzaam, bestrijd woestijnvorming, stop landdegradatie en draai het terug en roep het verlies aan biodiversiteit een halt toe
- Doelstelling 16. Bevorder vreedzame en inclusieve samenlevingen met het oog op duurzame ontwikkeling, verzekert toegang tot justitie voor iedereen en bouw op alle niveaus doeltreffende, verantwoordelijke en toegankelijke instellingen uit

Doelstelling 17. Versterk de implementatiemiddelen en revitaliseer het wereldwijd partnerschap voor duurzame ontwikkeling

* We erkennen dat het Raamverdrag van de Verenigde Naties inzake Klimaatverandering het belangrijkste internationale, intergouvernementele forum is om het mondiale antwoord op de klimaatverandering te onderhandelen.

Doelstelling 1. Beëindig armoede overal en in al haar vormen

1.1. Tegen 2030 extreme armoede uitroeien voor alle mensen wereldwijd, die met minder dan \$ 1,25 per dag moeten rondkomen

1.2 Tegen 2030 het aandeel mannen, vrouwen en kinderen van alle leeftijden die volgens de nationale definities in armoede leven in al haar dimensies, minstens tot de helft terugbrengen

1.3 Nationaal toepasbare sociale beschermingssystemen en maatregelen implementeren voor iedereen, met inbegrip van sociale beschermingsvloeren, en tegen 2030 een aanzienlijke dekkingsgraad realiseren van de armen en de kwetsbaren

1.4 Er tegen 2030 voor zorgen dat alle mannen en vrouwen, in het bijzonder de armen en de kwetsbaren, gelijke rechten hebben op economische middelen, alsook toegang tot basisdiensten, eigenaarschap en controle over land en andere vormen van eigendom, nalatenschap, natuurlijke hulpbronnen, gepaste nieuwe technologie en financiële diensten, met inbegrip van microfinanciering

1.5 Tegen 2030 de weerbaarheid opbouwen van de armen en van zij die zich in kwetsbare situaties bevinden en hun blootstelling aan en kwetsbaarheid voor met klimaatgerelateerde extreme gebeurtenissen en andere economische, sociale en ecologische schokken en rampen beperken

1.a Zorgen voor een aanzienlijke mobilisatie van middelen afkomstig uit verschillende bronnen, ook via versterkte ontwikkelingssamenwerking, om adequate en voorspelbare middelen te voorzien voor ontwikkelingslanden, in het bijzonder de minst ontwikkelde landen, om programma's en beleidslijnen te implementeren die een einde moeten maken aan armoede in al haar vormen

1.b Solide beleidskaders creëren op nationaal, regionaal en internationaal niveau, die zijn gebaseerd op ontwikkelingsstrategieën ten gunste van de armen en het genderbeleid, om de versnelde investering te ondersteunen in acties die gericht zijn op het uitroeien van de armoede

Doelstelling 2. Beëindig honger, bereik voedselzekerheid en verbeterde voeding en promoot duurzame landbouw

2.1 Tegen 2030 een einde maken aan honger en voor iedereen, in het bijzonder de armen en de mensen die leven in kwetsbare situaties, met inbegrip van kinderen, toegang garanderen tot veilig, voedzaam en voldoende voedsel en dit het hele jaar lang

2.2 Tegen 2030 een einde maken aan alle vormen van ondervoeding, waarbij ook tegen 2025 voldaan moet kunnen worden aan de internationaal overeengekomen doelstellingen met betrekking tot groeiachterstand en ondergewicht bij kinderen onder de 5 jaar; en eveneens tegemoetkomen aan de voedingsbehoeften van

adolescente meisjes, zwangere vrouwen, vrouwen die borstvoeding geven en oudere personen

2.3 Tegen 2030 de landbouwproductiviteit en de inkomens verdubbelen voor kleinschalige voedselproducenten, in het bijzonder vrouwen, inheemse bevolkingen, familieboeren, veefokkers en vissers, onder meer door een veilige en gelijke toegang tot land, andere productieve hulpbronnen en inputs, kennis, financiële diensten, markten en opportuniteiten die toegevoegde waarde bieden en ook buiten de landbouw tewerkstelling genereren

2.4 Tegen 2030 duurzame voedselproductiesystemen garanderen en veerkrachtige landbouwpraktijken implementeren die de productiviteit en de productie kunnen verhogen, die helpen bij het in stand houden van ecosystemen, die de aanpassingscapaciteit verhogen in de strijd tegen klimaatverandering, extreme weersomstandigheden, droogte, overstromingen en andere rampen en die op een progressieve manier de kwaliteit van het land en de bodem verbeteren

2.5 Tegen 2020 de genetische diversiteit in stand houden van zaden, cultuurgewassen en gefokte en gedomesticeerde dieren en hun in het wild levende verwanten, ook aan de hand van zaad- en plantenbanken die op een degelijke manier beheerd en gediversifieerd worden op nationaal, regionaal en internationaal niveau; en de toegang bevorderen tot het eerlijk en billijk delen van voordelen afkomstig van het gebruik van genetische hulpbronnen en daaraan gekoppelde traditionele kennis, zoals internationaal overeengekomen

2.a Verhogen van de investeringen, door versterkte internationale samenwerking, in landelijke infrastructuur, landbouwkundig onderzoek en uitgebreide diensten, technologische ontwikkeling en genetische databanken voor planten en vee om de landbouwkundige productiecapaciteit in ontwikkelingslanden, in het bijzonder in de minst ontwikkelde landen, te versterken

2.b Corrigeren en voorkomen van handelsbeperkingen en scheefgegroeide situaties op de wereldlandbouwmarkten, door onder andere tegelijk alle vormen van landbouwexportsubsidies en alle exportmaatregelen met een gelijkaardig effect af te schaffen, in overeenstemming met het mandaat van de Ontwikkelingsronde in Doha

2.c Maatregelen aannemen die de correcte werking moeten garanderen van de voedselgrondstoffenmarkten en hun afgeleiden en een snelle toegang tot marktinformatie bevorderen, met inbegrip van informatie over voedselreserves, om de extreme volatiliteit van de voedselprijzen te helpen beperken

Doelstelling 3. Verzekeren van een goede gezondheid en promoten van welzijn voor alle leeftijden

3.1 Tegen 2030 de globale moedersterfte terugdringen tot minder dan 70 per 100.000 levendgeborenen

3.2 Tegen 2030 een einde maken aan vermijdbare overlijdens van pasgeborenen en kinderen onder de 5 jaar, waarbij alle landen er moeten naar streven om het sterftecijfer van baby's minstens tot 12 per 1000 levendgeborenen te beperken alsook het sterftecijfer van kinderen jonger dan 5 jaar eveneens in te perken tot maximum 25 per 1000 levendgeborenen

3.3 Tegen 2030 een einde maken aan epidemieën zoals aids, tuberculose, malaria en verwaarloosde tropische ziekten, alsook hepatitis, door water overgebrachte ziekten en andere overdraagbare ziekten bestrijden

3.4 Tegen 2030 de vroegtijdige sterfte gelinkt aan niet-overdraagbare ziekten met een derde inperken via preventie en behandeling, en mentale gezondheid en welzijn bevorderen

3.5 De preventie en behandeling versterken van misbruik van verslavende middelen, met inbegrip van drugsgebruik en het schadelijk gebruik van alcohol

3.6 Tegen 2020 het aantal doden en gewonden in het verkeer wereldwijd halveren

3.7 Tegen 2030 universele toegang tot seksuele en reproductieve gezondheidszorgdiensten garanderen, met inbegrip van diensten voor gezinsplanning, informatie en opvoeding, en voor de integratie van reproductieve gezondheid in nationale strategieën en programma's

3.8 Zorgen voor een universele gezondheidsdekking, met inbegrip van de bescherming tegen financiële risico's, toegang tot kwaliteitsvolle essentiële gezondheidszorgdiensten en toegang tot de veilige, doeltreffende, kwaliteitsvolle en betaalbare essentiële geneesmiddelen en vaccins voor iedereen

3.9 Tegen 2030 in aanzienlijke mate het aantal sterfgevallen en ziekten verminderen als gevolg van gevaarlijke chemicaliën en de vervuiling en besmetting van lucht, water en bodem,

3.a Waar nodig de implementatie van de kaderovereenkomst van de Wereldgezondheidsorganisatie over tabakscontrole versterken.

3.b Het onderzoek en de ontwikkeling ondersteunen van vaccins en geneesmiddelen voor overdraagbare en niet-overdraagbare ziekten voor de overdraagbare en de niet-overdraagbare ziekten die in hoofdzaak ontwikkelingslanden treffen, toegang verschaffen tot betaalbare essentiële geneesmiddelen en vaccins, volgens de richtlijnen van de Verklaring van Doha aangaande het TRIPS-akkoord en Volksgezondheid. De Verklaring bevestigt het recht van ontwikkelingslanden om ten volle gebruik te maken van de bepalingen van de Overeenkomst aangaande de Handelsaspecten van de Intellectuele Eigendom (TRAIIPR) die afwijkingen toelaat voor de bescherming van de volksgezondheid; en, in het bijzonder, het verschaffen van toegang tot geneesmiddelen voor iedereen

3.c De financiering van de gezondheidszorg aanzienlijk opvoeren, net als de aanwerving, de ontwikkeling, de opleiding en het lange tijd in dienst houden van gezondheidswerkers in ontwikkelingslanden, in het bijzonder in de minst ontwikkelde landen en de kleine eilandstaten

3.d De capaciteit van alle landen versterken, in het bijzonder die van de ontwikkelingslanden, met betrekking tot systemen voor vroegtijdige waarschuwing, risicovermindering en het beheer van nationale en globale gezondheidsrisico's

Doelstelling 4. Verzeker gelijke toegang tot kwaliteitsvol onderwijs en bevorder levenslang leren voor iedereen

4.1 Er tegen 2030 voor zorgen dat alle meisjes en jongens op een vrije, billijke en kwalitatief hoogstaande manier lager en middelbaar onderwijs kunnen afwerken, wat moet kunnen leiden tot relevante en doeltreffende leerresultaten

4.2 Er tegen 2030 voor zorgen dat alle meisjes en jongens in hun vroege kindertijd toegang hebben tot een kwalitatieve ontwikkeling, zorg en opvoeding voorafgaand aan de lagere school zodat ze klaar zijn voor het basisonderwijs

4.3 Tegen 2030 gelijke toegang garanderen voor alle vrouwen en mannen tot betaalbaar en kwaliteitsvol technisch, beroeps- en hoger onderwijs, met inbegrip van de universiteit

4.4 Tegen 2030 het aantal jongeren en volwassenen met relevante vaardigheden, met inbegrip van technische en beroepsvaardigheden, voor tewerkstelling, degelijke jobs en ondernemerschap aanzienlijk opdrijven

4.5 Tegen 2030 genderongelijkheden wegwerken in het onderwijs en zorgen voor gelijke toegang tot alle niveaus inzake onderwijs en beroepsopleiding voor de kwetsbaren, met inbegrip van mensen met een handicap, inheemse bevolkingen en kinderen in kwetsbare situaties

4.6 Er tegen 2030 voor zorgen dat alle jongeren en een groot aantal volwassenen, zowel mannen als vrouwen, geletterd en rekenvaardig zijn

4.7 Er tegen 2030 voor zorgen dat alle leerlingen kennis en vaardigheden verwerven die nodig zijn om duurzame ontwikkeling te bevorderen, onder andere via vorming omtrent duurzame ontwikkeling en duurzame levenswijzen, mensenrechten, gendergelijkheid, de bevordering van een cultuur van vrede en geweldloosheid, wereldburgerschap en de waardering van culturele diversiteit en van de bijdrage van de cultuur tot de duurzame ontwikkeling

4.a Bouwen en verbeteren van onderwijsfaciliteiten die aandacht hebben voor kinderen, mensen met een beperking en gendergelijkheid en die een veilige, geweldloze, inclusieve en doeltreffende leeromgeving bieden voor iedereen

4.b Tegen 2020 het aantal studiebeurzen wereldwijd en substantieel verhogen dat beschikbaar is voor ontwikkelingslanden, in het bijzonder de minst ontwikkelde landen, de kleine eilandstaten en de Afrikaanse landen, voor toegang tot het hoger onderwijs, met inbegrip van beroepsopleiding en programma's omtrent informatie en communicatietechnologie, techniek, ingenieurswezen en wetenschappen, in ontwikkelde landen en andere ontwikkelingslanden

4.c Tegen 2030 op aanzienlijke wijze de toevloed verhogen van gekwalificeerde leraren, ook via internationale samenwerking voor lerarenopleidingen in ontwikkelingslanden, in het bijzonder in de minst ontwikkelde landen en de kleine eilandstaten

Doelstelling 5. Bereik gendergelijkheid en empowerment voor alle vrouwen en meisjes

5.1 Een einde maken aan alle vormen van discriminatie jegens vrouwen en meisjes, overal

5.2 Alle vormen van geweld tegen vrouwen en meisjes in de openbare en de privésfeer uitroeien, ook inzake vrouwenhandel en seksuele en andere soorten uitbuiting

5.3 Uit de wereld helpen van alle schadelijke praktijken, zoals kind-, vroege en gedwongen huwelijken en vrouwelijke genitale verminking

5.4 Erkennen en naar waarde schatten van onbetaalde zorg en thuiswerk door het voorzien van openbare diensten, infrastructuur en een sociaal beschermingsbeleid en door de bevordering van gedeelde verantwoordelijkheden binnen het gezin en de familie, zoals dat nationaal van toepassing is

5.5 Verzekeren van de volledige en doeltreffende deelname van vrouwen en voor gelijke kansen inzake leiderschap op alle niveaus van de besluitvorming in het politieke, economische en openbare leven

5.6 Verzekeren van universele toegang tot seksuele en reproductieve gezondheid en reproductieve rechten zoals overeengekomen in het kader van het Actieprogramma van de Internationale Conferentie over Bevolking en Ontwikkeling en het Peking-Actieplatform en de slotdocumenten van hun desbetreffende conferenties

5.a Hervormingen doorvoeren waarbij vrouwen gelijke rechten krijgen op economische middelen, naast toegang tot eigenaarschap en controle over land en andere vormen van eigendom, financiële diensten, erfenissen en natuurlijke hulpbronnen, in overeenstemming met nationaal recht

5.b Het gebruik doen toenemen van innovatieve technologie, in het bijzonder de informatie- en communicatietechnologie, om te komen tot een grotere zelfredzaamheid van vrouwen

5.c Een gezond beleid en afdwingbare wetgeving goedkeuren en versterken voor de bevordering van gendergelijkheid en de empowerment van alle vrouwen en meisjes op alle niveaus

Doelstelling 6. Verzeker toegang tot duurzaam beheer van water en sanitatie voor iedereen

6.1 Tegen 2030 komen tot een universele en gelijke toegang tot veilig en betaalbaar drinkwater voor iedereen

6.2 Tegen 2030 komen tot toegang tot gepaste en degelijke sanitaire voorzieningen en hygiëne voor iedereen en een einde maken aan openbare ontlasting, waarbij speciale aandacht wordt besteed aan de behoeften van vrouwen en meisjes en mensen in kwetsbare situaties

6.3 Tegen 2030 de waterkwaliteit verbeteren door verontreiniging te beperken, de lozing van gevaarlijke chemicaliën en materialen een halt toe te roepen en de uitstoot ervan tot een minimum te beperken waarbij ook het aandeel van onbehandeld afvalwater wordt gehalveerd en recyclage en veilige hergebruik wereldwijd aanzienlijk worden verhoogd

6.4 Tegen 2030 in aanzienlijke mate de efficiëntie van het watergebruik verhogen in alle sectoren en het duurzaam winnen en verschaffen van zoetwater garanderen om een antwoord te bieden op de waterschaarste en om het aantal mensen dat af te rekenen heeft met waterschaarste, aanzienlijk te verminderen

6.5 Tegen 2030 het geïntegreerde beheer van de waterhulpbronnen implementeren op alle niveaus, ook via gerichte grensoverschrijdende samenwerking

6.6 Tegen 2020 de op water gebaseerde ecosystemen beschermen en herstellen, met inbegrip van bergen, bossen, moerassen, rivieren, grondwaterlagen en meren

6.a Tegen 2030 de internationale samenwerking en de capaciteitsopbouwende ondersteuning uitbreiden voor de ontwikkelingslanden voor activiteiten die betrekking hebben op water en sanitaire voorzieningen en programma's, met inbegrip van technologieën voor waterwinning, ontzilting, waterefficiëntie, afvalwaterzuivering, recyclage en hergebruik.

6.b De deelname versterken en ondersteunen van plaatselijke gemeenschappen bij de verbetering van het waterbeheer en van de sanitaire voorzieningen

Doelstelling 7. Verzekeren toegang tot betaalbare, betrouwbare, duurzame en moderne energie voor iedereen

7.1 Tegen 2030 universele toegang tot betaalbare, betrouwbare en moderne energiediensten garanderen

7.2 Tegen 2030 in aanzienlijke mate het aandeel hernieuwbare energie in de globale energiemix verhogen

7.3 Tegen 2030 de globale snelheid van verbetering in energie-efficiëntie verdubbelen

7.a Tegen 2030 de internationale samenwerking verhogen om toegang te vergemakkelijken tot onderzoek en technologie inzake schone energie, met inbegrip van de hernieuwbare energie, de energiedoeltreffendheid en de geavanceerde en schonere fossiele brandstoffentechnologie, en de investering promoten in energie-infrastructuur en schone energietechnologie

7.b Tegen 2030 de infrastructuur uitbreiden en de technologie upgraden om moderne en duurzame energiediensten te kunnen aanbieden aan alle ontwikkelingslanden, in het bijzonder de minst ontwikkelde landen, de kleine eilandstaten en door land ingesloten ontwikkelingslanden, in overeenstemming met hun respectieve steunprogramma's

Doelstelling 8. Bevorder aanhoudende, inclusieve en duurzame economische groei, volledige en productieve tewerkstelling en waardig werk voor iedereen

8.1 De economische groei per capita in stand houden in overeenstemming met de nationale omstandigheden en, in het bijzonder, minstens 7% aangroei van het bruto binnenlands product per jaar in de minst ontwikkelde landen

8.2 Tot meer economische productiviteit komen door diversificatie, technologische modernisatie en innovatie, ook door de klemtoon te leggen op sectoren met hoge toegevoegde waarde en arbeidsintensieve sectoren

8.3 Bevorderen van op ontwikkeling toegespitste beleidslijnen die productieve activiteiten ondersteunen, alsook de creatie van waardige jobs, ondernemerschap, creativiteit en innovatie, en de formalisering en de groei aanmoedigen van micro-, kleine en middelgrote ondernemingen, ook via toegang tot financiële diensten

8.4 Tegen 2030 geleidelijk aan de wereldwijde efficiëntie, productie en consumptie van hulpbronnen verbeteren en streven naar de ontkoppeling van economische groei en achteruitgang van het milieu, volgens het 10-jarig Programmakader voor Duurzame Consumptie en Productie, waarbij de ontwikkelde landen de leiding nemen

8.5 Tegen 2030 komen tot een volledige en productieve tewerkstelling en waardig werk voor alle vrouwen en mannen, ook voor jonge mensen en personen met een handicap, alsook een gelijk loon voor werk van gelijke waarde

8.6 Tegen 2020 het aandeel aanzienlijk terugschroeven van jongeren die niet aan het werk zijn, geen onderwijs volgen en niet met een opleiding bezig zijn

8.7 Onmiddellijke en effectieve maatregelen nemen om gedwongen arbeid uit de wereld te helpen, een einde te maken aan moderne slavernij en mensensmokkel en het

verbod en de afschaffing van de ergste vormen van kinderarbeid veiligstellen, met inbegrip van het rekruteren en inzetten van kindsoldaten, en tegen 2025 een einde stellen aan kinderarbeid in al haar vormen

8.8 De arbeidsrechten beschermen en veilige en gezonde werkomgevingen bevorderen voor alle werknemers, met inbegrip van migrantenarbeiders, in het bijzonder vrouwelijke migranten, en zij die zich in preciaire werkomstandigheden bevinden

8.9 Tegen 2030 beleidslijnen uitwerken en implementeren ter ondersteuning van het duurzaam toerisme dat jobs creëert en plaatselijke cultuur en producten bevordert

8.10 Versterken van de mogelijkheden van de plaatselijke financiële instellingen om toegang tot het bankwezen, de verzekeringen en financiële diensten voor allen aan te moedigen

8.a Verhogen van de Aid for Trade voor ontwikkelingslanden, in het bijzonder de minst ontwikkelde landen, ook via het verbeterde geïntegreerde kader voor handelsgereleerde bijstand aan de minst ontwikkelde landen

8.b Tegen 2020 een globale strategie voor jongerentewerkstelling ontwikkelen en die operationeel maken en het Globale Jobs Pact van de Internationale Arbeidsorganisatie implementeren

Doelstelling 9. Bouw veerkrachtige infrastructuur, bevorder inclusieve en duurzame industrialisering en stimuleer innovatie

9.1 Ontwikkelen van kwalitatieve, betrouwbare, duurzame en veerkrachtige infrastructuur, met inbegrip van regionale en grensoverschrijdende infrastructuur, ter ondersteuning van de economische ontwikkeling en het menselijk welzijn, met klemtoon op een betaalbare en billijke toegang voor iedereen

9.2 Bevorderen van inclusieve en duurzame industrialisering en, tegen 2030, het aandeel in de werkgelegenheid en het bruto binnenlands product van de industrie aanzienlijk doen toenemen, in overeenstemming met de nationale omstandigheden, en dat aandeel verdubbelen in de minst ontwikkelde landen

9.3 De toegang vergroten van kleinschalige industriële en andere ondernemingen, in het bijzonder in de ontwikkelingslanden, tot financiële diensten, inclusief betaalbare kredietverlening, alsook hun integratie in waardeketens en markten

9.4 Tegen 2030 de infrastructuur moderniseren en industrieën aanpassen om hen duurzaam te maken, waarbij de focus ligt op een grotere doeltreffendheid bij het gebruik van hulpbronnen en van schonere en milieuvriendelijke technologieën en industriële processen, waarbij alle landen de nodige actie ondernemen volgens hun eigen respectieve mogelijkheden

9.5 Verbeteren van het wetenschappelijk onderzoek, moderniseren van de technologische capaciteiten van industriesectoren in alle landen, in het bijzonder in ontwikkelingslanden, waarbij ook tegen 2030 innovatie wordt aangemoedigd en op aanzienlijke wijze het aantal onderzoeks- en ontwikkelingswerkers per miljoen inwoners wordt verhoogd en waarbij ook meer wordt uitgegeven aan publiek en privaat onderzoek en ontwikkeling

9.a De duurzame en veerkrachtige ontwikkeling van infrastructuur mogelijk maken in ontwikkelingslanden aan de hand van extra financiële, technologische en

technische steun aan Afrikaanse landen, de minst ontwikkelde landen, de door land ingesloten ontwikkelingslanden en de kleine eilandstaten

9.b Ondersteunen van de binnenlandse technologische ontwikkeling, onderzoek en innovatie in ontwikkelingslanden, ook door een gunstig beleidsklimaat te garanderen voor, onder andere, industriële diversificatie en waardetoevoeging aan handelsproducten

9.c In aanzienlijke mate de toegang verhogen tot informatie- en communicatietechnologie en streven naar het verschaffen van universele en betaalbare toegang tot internet in de minst ontwikkelde landen tegen 2020

Doelstelling 10. Dring ongelijkheid in en tussen landen terug

10.1 Tegen 2030 geleidelijk tot een inkomensstoeiname van de onderste 40% van de bevolking komen tegen een ritme dat hoger ligt dan het nationale gemiddelde, en die toename ook in stand houden

10.2 Tegen 2030 de sociale, economische en politieke inclusie van iedereen mogelijk maken en bevorderen, ongeacht leeftijd, geslacht, handicap, ras, etniciteit, herkomst, godsdienst of economische of andere status

10.3 Gelijke kansen verzekeren en ongelijkheden wegwerken, ook door het afvoeren van discriminerende wetten, beleidslijnen en praktijken en door het bevorderen van de geschikte wetgeving, beleidslijnen en acties in dit opzicht

10.4 Beleid voeren dat geleidelijk tot een grotere gelijkheid leidt, in het bijzonder inzake fiscaliteit, lonen en sociale bescherming

10.5 De regulering en monitoring verbeteren van de globale financiële markten en instellingen en de implementatie versterken van dergelijke reguleringen

10.6 Een verbeterde vertegenwoordiging verzekeren en een beter gehoor geven aan de ontwikkelingslanden bij de besluitvorming in mondiale, internationale economische en financiële instellingen om te komen tot meer doeltreffende, geloofwaardige, verantwoordelijke en legitieme instellingen

10.7 Een ordelijke, veilige, regelmatige en verantwoordelijke migratie en mobiliteit van mensen mogelijk maken, ook via de implementatie van geplande en degelijk beheerde migratiebeleidslijnen

10.a Het beginsel implementeren van speciale en gedifferentieerde behandeling voor ontwikkelingslanden, in het bijzonder de minst ontwikkelde landen, in overeenstemming met de overeenkomsten van de Wereldhandelsorganisatie

10.b Officiële ontwikkelingsbijstand en financiële stromen aanmoedigen, met inbegrip van directe buitenlandse investeringen, voor staten waar de behoefte het grootst is, in het bijzonder in de minst ontwikkelde landen, de Afrikaanse landen, de kleine eilandstaten en de door land ingesloten ontwikkelingslanden, in overeenstemming met hun nationale plannen en programma's

10.c Tegen 2030 de transactiekosten van overschrijvingen van migranten reduceren tot minder dan 3% en transfer vanuit landen met kosten hoger dan 5% elimineren

Doelstelling 11. Maak steden en menselijke nederzettingen inclusief, veilig, veerkrachtig en duurzaam

11.1 Tegen 2030 voor iedereen toegang voorzien tot adequate, veilige en betaalbare huisvesting en basisdiensten, en sloppenwijken verbeteren

11.2 Tegen 2030 toegang voorzien tot veilige, betaalbare, toegankelijke en duurzame vervoerssystemen voor iedereen, waarbij de verkeersveiligheid verbeterd wordt, met name door het openbaar vervoer uit te breiden, met aandacht voor de behoeften van mensen in kwetsbare situaties, vrouwen, kinderen, personen met een handicap en ouderen

11.3 Tegen 2030 inclusieve en duurzame stadsontwikkeling en capaciteit opbouwen voor participatieve, geïntegreerde en duurzame planning en beheer van menselijke nederzettingen in alle landen

11.4 De inspanningen verhogen om het culturele en natuurlijke erfgoed van de wereld te beschermen en veilig te stellen

11.5 Tegen 2030 het aantal doden en getroffen en aanzienlijk verminderen en in aanzienlijke mate de rechtstreekse economische impact op het bruto binnenlands product terugschroeven dat veroorzaakt wordt door rampen, met inbegrip van rampen die met water verband houden, waarbij de klemtoon ligt op het beschermen van de armen en van mensen in kwetsbare situaties

11.6 Tegen 2030 de nadelige milieu-impact van steden per capita reduceren, ook door bijzondere aandacht te besteden aan de luchtkwaliteit en aan het gemeentelijk en ander afvalbeheer

11.7 Tegen 2030 universele toegang voorzien tot veilige, inclusieve en toegankelijke, groene en openbare ruimtes, in het bijzonder voor vrouwen en kinderen, ouderen en personen met een handicap

11.a Positieve economische, sociale en ecologische verbanden ondersteunen tussen stedelijke, voorstedelijke en landelijke gebieden door de nationale en regionale ontwikkelingsplanning te versterken

11.b Tegen 2020 het aantal steden en menselijke nederzettingen aanzienlijk verhogen die geïntegreerde beleidslijnen en plannen goedkeuren en implementeren inzake inclusie, doeltreffendheid van hulpbronnengebruik, mitigatie en adaptatie aan klimaatverandering, weerbaarheid tegen rampen, en in overeenstemming met het kader van Sendai voor rampenrisicovermindering 2015-2030 een holistisch rampricobeheer ontwikkelen en implementeren op alle niveaus

11.c De minst ontwikkelde landen steunen, ook via financiële en technische bijstand, in het opbouwen van duurzame en veerkrachtige gebouwen waarbij gebruik wordt gemaakt van lokale materialen

Doelstelling 12. Verzeker duurzame consumptie- en productiepatronen

12.1 Het 10-jarig Programmakader inzake Duurzame Consumptie- en Productiepatronen implementeren, waarbij alle landen actie ondernemen, en waarbij de ontwikkelde landen de leiding nemen, rekening houdend met de ontwikkeling en de mogelijkheden van de ontwikkelingslanden

12.2 Tegen 2030 het duurzame beheer en het efficiënte gebruik van natuurlijke hulpbronnen realiseren

12.3 Tegen 2030 de voedselverspilling in winkels en bij consumenten per capita halveren en voedselverlies reduceren in de productie- en bevoorradingsketens, met inbegrip van verliezen na de oogst

12.4 Tegen 2020 komen tot een milieuvriendelijk beheer van chemicaliën en van alle afval gedurende hun hele levenscyclus, in overeenstemming met afgesproken internationale kaderovereenkomsten, en de uitstoot aanzienlijk beperken in lucht, water en bodem om hun negatieve invloeden op de menselijke gezondheid en het milieu zoveel mogelijk te beperken

12.5 Tegen 2030 de afvalproductie aanzienlijk beperken via preventie, vermindering, recyclage en hergebruik

12.6 Bedrijven aanmoedigen, in het bijzonder grote en transnationale bedrijven, om duurzame praktijken aan te nemen en duurzaamheidsinformatie te integreren in hun rapporteringscyclus

12.7 Duurzame praktijken bij overheidsopdrachten bevorderen in overeenstemming met nationale beleidslijnen en prioriteiten

12.8 Tegen 2030 garanderen dat mensen overal beschikken over relevante informatie over en zich bewust zijn van duurzame ontwikkeling en levensstijlen die in harmonie zijn met de natuur

12.a Ondersteunen van ontwikkelingslanden ter versterking van hun wetenschappelijke en technologische mogelijkheden om de richting uit te gaan van meer duurzame consumptie- en productiepatronen

12.b Ontwikkelen en implementeren van instrumenten om de impact te monitoren van duurzame ontwikkeling op duurzaam toerisme dat werkgelegenheid creëert en de plaatselijke cultuur en producten promoot

12.c Inefficiënte subsidies voor fossiele brandstoffen die afvalproducerende consumptie aanmoedigen rationaliseren, door storende marktvloeden uit de wereld te helpen, in overeenstemming met de nationale omstandigheden, ook door het belastingsysteem te herstructureren en deze schadelijke subsidies te laten uitdoven, waar deze bestaan, waarbij rekening wordt gehouden met de specifieke noden en omstandigheden in de ontwikkelingslanden en waarbij de mogelijke negatieve invloeden worden geminimaliseerd op hun ontwikkeling op een manier die de armen en de getroffen gemeenschappen beschermt

Doelstelling 13. Neem dringend actie om de klimaatverandering en haar impact te bestrijden *

13.1 De veerkracht en het aanpassingsvermogen versterken van met klimaat in verband te brengen gevaren en natuurrampen in alle landen

13.2 Maatregelen inzake klimaatverandering integreren in nationale beleidslijnen, strategieën en planning

13.3 De opvoeding, bewustwording en de menselijke en institutionele capaciteit verbeteren met betrekking tot mitigatie, adaptatie, impactvermindering en vroegtijdige waarschuwing inzake klimaatverandering

*We erkennen dat het Raamverdrag van de Verenigde Naties inzake Klimaatverandering het belangrijkste internationale, intergouvernementele forum is om het mondiale antwoord te organiseren op de klimaatverandering.

13.a De verbintenissen uitvoeren die door de ontwikkelde landen in het kader van het Raamverdrag van de Verenigde Naties inzake Klimaatverandering genomen werd omtrent de doelstelling om tegen 2020 gezamenlijk jaarlijks \$ 100 miljard bijeen te brengen uit allerlei bronnen, om tegemoet te komen aan de behoeften van de ontwikkelingslanden in de context van aanzienlijke mitigatieacties en van transparantie inzake implementatie, en om door deze kapitalisatie het Groene Klimaatfonds zo snel mogelijk volledig operationeel te maken

13.b Mechanismen promoten om de capaciteit te vergroten in het kader van doeltreffende aan klimaatverandering gekoppelde planning en beheer in de minst ontwikkelde landen en de kleine eilandstaten, waarbij ook wordt gefocust op vrouwen, jongeren en lokale en gemarginaliseerde gemeenschappen

Doelstelling 14. Behoud en maak duurzaam gebruik van oceanen, zeeën en maritieme hulpbronnen

14.1 Tegen 2025 de vervuiling van de zee voorkomen en in aanzienlijke mate verminderen, in het bijzonder als gevolg van activiteiten op het land, met inbegrip van vervuiling door rondrijvend afval en voedingsstoffen

14.2 Tegen 2020 op een duurzame manier zee- en kustecosystemen beheren en beschermen om aanzienlijke negatieve gevolgen te vermijden, ook door het versterken van hun veerkracht, en actie ondernemen om deze te herstellen en om te komen tot gezonde en productieve oceanen

14.3 De impact van de verzuring van de oceanen minimaliseren en aanpakken, ook via verhoogde wetenschappelijke samenwerking op alle niveaus

14.4 Tegen 2020 op een doeltreffende manier de visvangst reguleren en een einde maken aan overbevissing, aan illegale, niet-aangegeven en ongereguleerde visserij en aan destructieve visserijpraktijken, en op wetenschap gebaseerde beheerplannen implementeren, om de visvoorraden zo snel mogelijk te herstellen, op zijn minst op niveaus die een maximale duurzame opbrengst kunnen garanderen zoals bepaald door hun biologische kenmerken

14.5 Tegen 2020 minstens 10% van de kust- en zeegebieden behouden, in overeenstemming met het nationale en internationale recht en gebaseerd op de beste beschikbare wetenschappelijke informatie

14.6 Tegen 2020 bepaalde vormen van visserijsubsidies afschaffen die bijdragen tot overcapaciteit en overbevissing, een einde maken aan subsidies die bijdragen tot illegale, niet-aangegeven en ongereguleerde visserij en geen nieuwe vergelijkbare subsidies invoeren, erkennen dat een passende en doeltreffende speciale en gedifferentieerde behandeling van de ontwikkelingslanden en van de minst ontwikkelde landen integraal deel zou moeten uitmaken van de onderhandelingen inzake visserijsubsidies van de Wereldhandelsorganisatie¹⁶

14.7 Tegen 2030 de economische voordelen vergroten voor kleine eilandstaten en voor de minst ontwikkelde landen van het duurzaam gebruik van mariene rijkdommen, ook via het duurzaam beheer van visserij, aquacultuur en toerisme

¹⁶ Rekening houdend met de lopende onderhandelingen van de Wereldhandelsorganisatie, de Ontwikkelingsagenda van Doha en het ministeriële mandaat van Hongkong

14.a De wetenschappelijke kennis vergroten, onderzoekscapaciteit ontwikkelen en mariene technologie overdragen, waarbij rekening wordt gehouden met de criteria en richtlijnen van de Intergouvernementele Oceanografische Commissie inzake de overdracht van mariene technologie, om de gezondheid van de oceaan te verbeteren en de bijdrage te verruimen van de mariene biodiversiteit tot de ontwikkeling van ontwikkelingslanden, in het bijzonder kleine eilandstaten en de minst ontwikkelde landen

14.b Toegang verschaffen aan kleinschalige ambachtelijke vissers tot mariene hulpbronnen en markten

14.c Het behoud en het duurzaam gebruik van oceanen en hulpbronnen versterken door het implementeren van internationaal recht zoals dat wordt weerspiegeld in het VN-Zeerechtverdrag, dat een wettelijk kader voorziet voor het behoud en het duurzaam gebruik van oceanen en hun hulpbronnen, zoals ook wordt vermeld in paragraaf 158 van "De toekomst die wij willen"

Doelstelling 15. Bescherm, herstel en bevorder het duurzaam gebruik van ecosystemen op het vasteland, beheer bossen en wouden duurzaam, bestrijd woestijnvorming, stop landdegradatie en draai het terug en roep het verlies aan biodiversiteit een halt toe

15.1 Tegen 2020 het behoud, herstel en het duurzaam gebruik van terrestrische en inlandse zoetwaterecosystemen en hun diensten waarborgen, in het bijzonder bossen, moeraslanden, bergen en droge gebieden, in lijn met de verplichtingen van de internationale overeenkomsten

15.2 Tegen 2020 de implementatie bevorderen van het duurzaam beheer van alle soorten bossen, de ontbossing een halt toeroepen, verloederde bossen herstellen en op duurzame manier bebossing en herbebossing mondiaal opvoeren

15.3 Tegen 2030 de woestijnvorming tegengaan, aangetast land en gedegradeerde bodem herstellen, ook land dat wordt aangetast door woestijnvorming, droogte en overstromingen, en streven naar een wereld die qua landdegradatie neutraal is

15.4 Tegen 2030 het behoud garanderen van de ecosystemen in de bergen, met inbegrip van hun biodiversiteit, om hun vermogen te versterken voordelen te genereren die essentieel zijn voor duurzame ontwikkeling

15.5 Dringende en doortastende actie ondernemen om de aftakeling in te perken van natuurlijke leefgebieden, het verlies van biodiversiteit een halt toe te roepen en, tegen 2020, de met uitsterven bedreigde soorten te beschermen en hun uitsterven te voorkomen

15.6 Bevorderen van het eerlijk en billijk verdelen van de voordelen die voortvloeien uit het gebruik van genetische hulpbronnen en bevorderen van gepaste toegang tot dergelijke hulpbronnen, zoals internationaal overeengekomen

15.7 Dringend actie ondernemen om een einde te maken aan stroperij en de handel in beschermde planten- en diersoorten en zowel de vraag naar als het aanbod van illegale producten afkomstig van deze planten- en diersoorten aan te pakken

15.8 Tegen 2020 maatregelen invoeren om de invoering van invasieve uitheemse soorten in land- en waterecosystemen te beperken en hun impact op aanzienlijke wijze te beperken, en de prioritaire soorten controleren of uitroeien

15.9 Tegen 2020 ecosysteem- en biodiversiteitswaarden integreren in nationale en plaatselijke planning, ontwikkelingsprocessen, strategieën en plannen inzake armoedebestrijding

15.a Financiële hulpbronnen mobiliseren en aanzienlijk verhogen vanuit allerlei bronnen om de biodiversiteit en de ecosystemen te vrijwaren en op duurzame wijze te gebruiken

15.b Aanzienlijke middelen mobiliseren vanuit allerlei bronnen en op alle niveaus om duurzaam bosbeheer te financieren en gepaste stimuli te verschaffen aan ontwikkelingslanden om een dergelijk beheer te organiseren, ook voor behoud en herbebossing

15.c De wereldwijde inspanningen ter bestrijding van stroperij en illegale handel in beschermde diersoorten opvoeren, ook door verhoging van de capaciteit van plaatselijke gemeenschappen in hun streven naar kansen inzake een duurzaam bestaan

Doelstelling 16. Bevorder vreedzame en inclusieve samenlevingen met het oog op duurzame ontwikkeling, verzeker toegang tot justitie voor iedereen en bouw op alle niveaus doeltreffende, verantwoordelijke en toegankelijke instellingen uit 16.1 Alle vormen van geweld en de daaraan gekoppelde sterftcijfers wereldwijd aanzienlijk terugschroeven

16.2 Een einde maken aan het misbruik, de exploitatie, de handel en van alle vormen van geweld tegen en het martelen van kinderen

16.3 De rechtsregels bevorderen op nationaal en internationaal niveau en gelijke toegang tot het rechtssysteem voor iedereen garanderen

16.4 Tegen 2030 ongewettigde financiële en wapenstromen aanzienlijk indijken, het herstel en de teruggave van gestolen goederen versterken en alle vormen van georganiseerde misdaad bestrijden

16.5 Op duurzame wijze een einde maken aan corruptie en omkoperij in al hun vormen

16.6 Doeltreffende, verantwoordelijke en transparante instellingen ontwikkelen op alle niveaus

16.7 Ontvankelijke, inclusieve, participatieve en representatieve besluitvorming op alle niveaus garanderen

16.8 Verruimen en versterken van de participatie van de ontwikkelingslanden in de instellingen van mondiaal bestuur

16.9 Tegen 2030 een wettelijke identiteit voorzien voor iedereen, met inbegrip van geboorteregistratie

16.10 Publieke toegang tot informatie en beschermen van fundamentele vrijheden, volgens de nationale wetgeving en internationale overeenkomsten garanderen

16.a Versterken van de relevante nationale instellingen, ook via internationale samenwerking, voor het opbouwen van capaciteit op alle niveaus, in het bijzonder in de ontwikkelingslanden, om geweld te voorkomen en terrorisme en misdaad te bestrijden

16.b Bevorderen en afdwingen van niet-discriminerende wetten en beleidslijnen voor duurzame ontwikkeling

Doelstelling 17. Versterk de implementatiemiddelen en revitaliseer het wereldwijd partnerschap voor duurzame ontwikkeling

Financiën

17.1 Versterken van de binnenlandse middelenmobilisatie (DRM), ook via internationale steun aan ontwikkelingslanden, om de binnenlandse capaciteit te verbeteren voor het innen van belastingen en andere inkomsten

17.2 Ontwikkelde landen dienen ten volle hun verbintenissen aangaande officiële ontwikkelingshulp te implementeren, waaronder ook de verbintenis van vele ontwikkelde landen om 0,7% van het bruto nationaal inkomen te besteden aan officiële ontwikkelingshulp voor ontwikkelingslanden (ODA/GNI) en 0,15% tot 0,20% ontwikkelingshulp aan de minst ontwikkelde landen; ODA-donoren worden aangemoedigd om voor zichzelf een doelstelling te bepalen om minstens 0,2% van de ODA te besteden aan de minst ontwikkelde landen

17.3 Bijkomende financiële middelen voor ontwikkelingslanden mobiliseren vanuit verschillende bronnen

17.4 Ontwikkelingslanden bijstaan in hun streven naar schuldhoudbaarheid op lange termijn via gecoördineerde beleidslijnen waarbij aandacht wordt besteed aan het aanmoedigen van de schuldfinanciering, de schuldverlichting en de schuldherstructurering, indien van toepassing, en de externe schuld aanpakken van arme landen met een grote schuldenlast om hun schulden crisis in te perken

17.5 Regelingen goedkeuren en uitvoeren die investeringen in de minst ontwikkelde landen moeten bevorderen

Technologie

17.6 Versterken van de Noord-Zuid-, de Zuid-Zuid- en de regionale en internationale trilaterale samenwerking inzake wetenschap, technologie en innovatie en vergemakkelijken van de toegang daartoe; en het delen van kennis uitbreiden volgens voorwaarden die wederzijds worden bepaald, ook via de verbeterde coördinatie tussen bestaande mechanismen, in het bijzonder op het niveau van de Verenigde Naties, en via een mondiaal mechanisme voor de facilitering van technologie

17.7 De ontwikkeling, overdracht, verspreiding en verdeling van ecologische technologieën aan ontwikkelingslanden volgens gunstige voorwaarden, ook inzake gunstige en preferentiële bepalingen, zoals wederzijds overeengekomen

17.8 De technologiebank en het mechanisme voor het opbouwen van wetenschappelijke, technologische en innoverende capaciteit voor de minst ontwikkelde landen volledig operationeel maken tegen 2017 en het gebruik opdrijven van de technologie die dit mogelijk moet maken, in het bijzonder de informatie- en communicatietechnologie

Capaciteitsopbouw

17.9 De internationale steun verhogen voor het implementeren van doeltreffende en doelgerichte capaciteitsopbouw in ontwikkelingslanden ter ondersteuning van nationale plannen die erop gericht zijn om alle Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen te implementeren, ook via de Noord-Zuid-, Zuid-Zuid- en trilaterale samenwerking

Handel

17.10 Een universeel, op regels gebaseerd, open, niet-discriminerend en billijk multilateraal handelssysteem bevorderen onder de Wereldhandelsorganisatie, ook via het volbrengen van de onderhandelingen onder de Ontwikkelingsagenda van Doha van deze organisatie

17.11 De export van ontwikkelingslanden aanzienlijk doen toenemen, in het bijzonder met de bedoeling om het aandeel van de minst ontwikkelde landen in de mondiale export tegen 2020 te verdubbelen

17.12 Tijdig de implementatie realiseren van belasting- en quotavrije markttoegang op blijvende wijze voor alle minst ontwikkelde landen, in overeenstemming met de beslissingen van de Wereldhandelsorganisatie, ook door ervoor te zorgen dat de voorkeursregels die van oorsprong van toepassing zijn op import van de minst ontwikkelde landen, transparant en eenvoudig zijn, en bijdragen tot het vergemakkelijken van markttoegang

Systemische kwesties

Beleids- en institutionele coherentie

17.13 De globale macro-economische stabiliteit versterken, ook via beleidscoördinatie en beleidscoherentie

17.14 Beleidscoherentie voor duurzame ontwikkeling versterken

17.15 De beleidsruimte en het leiderschap van elke land respecteren om beleidslijnen uit te werken en om duurzame ontwikkeling te implementeren om een einde te maken aan armoede

Partnerschappen met meerdere belanghebbenden

17.16 Het Globaal Partnerschap voor duurzame ontwikkeling versterken, aangevuld door partnerschappen met meerdere belanghebbenden (multi-stakeholderpartnerschappen) en kennis, expertise, technologie en financiële hulpmiddelen mobiliseren en delen met het oog op het bereiken van de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen in alle landen, in het bijzonder in de ontwikkelingslanden

17.17 Doeltreffende openbare, publiek-private en maatschappelijke partnerschappen aanmoedigen en bevorderen, voortbouwend op de ervaring en het netwerk van partnerschappen

Gegevens, monitoring en verantwoordingsplicht

17.18 Tegen 2020 de steun voor capaciteitsopbouw verhogen aan ontwikkelingslanden, inclusief de minst ontwikkelde landen en de kleine eilandstaten, om de beschikbaarheid van hoogwaardige, actuele en betrouwbare gegevens opgedeeld naar inkomen, gender, leeftijd, ras, etnische afkomst, migratiestatus, handicap, geografische locatie en andere kenmerken relevant in een nationale context, aanzienlijk op te drijven

17.19 Tegen 2030 voortbouwen op bestaande initiatieven om metingen te ontwikkelen met betrekking tot de vooruitgang van duurzame ontwikkeling die kunnen dienen als aanvulling op het bruto binnenlands product, en de statistische capaciteitsopbouw ondersteunen in ontwikkelingslanden

Implementatiemiddelen en het Globale Partnerschap

60. Wij herbevestigen onze krachtige verbintenis tot volledige uitvoering van deze nieuwe Agenda. Wij erkennen dat wij er niet zullen in slagen om onze ambitieuze doelstellingen en subdoelstellingen te realiseren zonder een vernieuwd en verbeterd Globaal Partnerschap en even ambitieuze implementatiemiddelen. Dit vernieuwde Globale Partnerschap moet een intensief mondiaal engagement mogelijk maken ter ondersteuning van de implementatie van alle Doelstellingen en subdoelstellingen, waarbij regeringen, de privésector, de burgermaatschappij, de Verenigde Naties en andere actoren bij elkaar worden gebracht en waarbij alle beschikbare middelen worden ingezet.

61. De doelstellingen en subdoelstellingen van de Agenda behandelen de middelen die vereist zijn om onze gezamenlijke ambities waar te maken. De doelstellingen inzake implementatiemiddelen volgens elke Duurzame Ontwikkelingsdoelstelling en Doelstelling 17, waarnaar hierboven wordt verwezen, zijn van absoluut belang willen we onze Agenda realiseren en zijn even belangrijk als de andere Doelstellingen en subdoelstellingen. We zullen er evenveel prioriteit aan geven in onze implementatieinspanningen en in het *global indicator framework* voor het opvolgen van onze vooruitgang

62. Deze Agenda, die ook de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen bevat, kan worden afgewerkt binnen het kader van een vernieuwd Globaal Partnerschap voor Duurzame Ontwikkeling, gesteund door concrete beleidsdaden en acties zoals gestipuleerd in de Addis Abeba-actieagenda, die een volwaardig onderdeel vormt van de Agenda 2030 voor Duurzame Ontwikkeling. De Addis Abeba-actieagenda ondersteunt, vult aan en helpt om de doelstellingen van de implementatiemiddelen van de Agenda 2030 te contextualiseren. De Agenda heeft betrekking tot binnenlandse publieke middelen, binnenlandse en internationale private zakelijke aangelegenheden en financiën, internationale ontwikkelingssamenwerking, internationale handel als motor voor ontwikkeling, schuld en schuldhoudbaarheid, waarbij systemische zaken en wetenschap, technologie, innovatie en capaciteitsopbouw worden benaderd, alsook gegevens, monitoring en opvolging.

63. Onze inspanningen zullen zich toespitsen op samenhangende nationaal beheerde duurzame ontwikkelingsstrategieën die worden gesteund door geïntegreerde nationale financieringskaders. We herinneren er nog eens aan dat elk land in hoofdzaak verantwoordelijk is voor zijn eigen economische en sociale ontwikkeling en dat de rol van nationale beleidslijnen en ontwikkelingsstrategieën niet genoeg kan worden benadrukt. We respecteren de beleidsruimte en het leiderschap van elk land voor de implementatie van beleidslijnen om een einde te maken aan de armoede en om duurzame ontwikkeling te bevorderen, maar we blijven wel rechtlijnig wat betreft de relevante internationale regels en verbintenissen. Tegelijkertijd moeten nationale ontwikkelingsinspanningen worden ondersteund door te zorgen voor een gunstige internationale economische omgeving, die ook ruimte biedt aan een coherente en wederzijds ondersteunende wereldhandel, monetaire en financiële systemen, en een versterkt en uitgebreid mondiaal economisch bestuur. Processen die erop gericht zijn om de wereldwijde beschikbaarheid van geschikte kennis en technologieën, evenals de opbouw van capaciteit, te ontwikkelen en mogelijk te maken, zijn eveneens van kritiek belang. We verbinden er ons toe om verder werk te maken van een samenhangend beleid en van een gunstige omgeving voor duurzame ontwikkeling op alle niveaus en door alle actoren, en om het Globale Partnerschap voor Duurzame Ontwikkeling nieuwe kracht te geven.

64. We ondersteunen de implementatie van relevante strategieën en actieprogramma's, met inbegrip van de Verklaring en het Actieprogramma van Istanbul, het Pad voor Versnelde Actiemogelijkheden voor Kleine Eilandstaten in Ontwikkeling (SIDS Accelerated Modalities of Action -SAMOA- Pathway) en het Actieprogramma van Wenen voor door land ingesloten ontwikkelingslanden voor het Decennium 2014-2024, en we herbevestigen hoe belangrijk het is om de Agenda 2063 van de Afrikaanse Unie te ondersteunen alsook het programma van het nieuwe Partnerschap voor de Ontwikkeling van Afrika, stuk voor stuk elementen die integraal deel uitmaken van de nieuwe Agenda. We erkennen de bijzonder grote uitdaging van het bereiken van duurzame vrede en ontwikkeling in landen waar conflicten heersen of in landen net na een conflict.

65. We erkennen dat de middeninkomenslanden nog steeds worden geconfronteerd met aanzienlijke uitdagingen om tot duurzame ontwikkeling te komen. Om te verzekeren dat de resultaten die tot op heden werden geboekt in stand gehouden kunnen worden, dienen de inspanningen te worden verhoogd om de huidige uitdagingen te kunnen aanpakken via het uitwisselen van ervaringen, betere coördinatie, en een meer doelgerichte ondersteuning van het ontwikkelingssysteem van de Verenigde Naties, de internationale financiële instellingen, de regionale organisaties en andere belanghebbenden.

66. We onderstrepen dat, voor alle landen, openbaar beleid en de mobilisering en het effectieve gebruik van binnenlandse middelen, benadrukt door het beginsel van nationale verantwoordelijkheid, een centrale rol spelen in ons gemeenschappelijk streven naar duurzame ontwikkeling, waartoe ook het bereiken van de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen behoort. We erkennen dat binnenlandse middelen in de eerste plaats en in het bijzonder worden gegenereerd door economische groei, ondersteund door een gunstige omgeving op alle niveaus.

67. Privé bedrijfsactiviteiten, investeringen en innovatie zijn belangrijke impulsen van productiviteit, inclusieve economische groei en jobcreatie. We erkennen de diversiteit van de privésector, gaande van micro-ondernemingen tot coöperatieven en multinationals. We roepen alle ondernemingen op om hun creativiteit en hun innoverend vermogen aan te spreken om de uitdagingen inzake duurzame ontwikkeling het hoofd te bieden. We moedigen een dynamische en goed werkende zakelijke sector aan, waarbij we tegelijkertijd ook de arbeidsrechten en de milieu- en gezondheidsstandaarden beschermen in overeenstemming met de relevante internationale normen en overeenkomsten en andere lopende initiatieven op dit vlak, zoals de richtlijnen met betrekking tot ondernemingen en mensenrechten¹⁷ en de arbeidsstandaarden van de Internationale Arbeidsorganisatie, het Verdrag inzake de Rechten van het Kind¹⁸ en belangrijke multilaterale milieu-overeenkomsten voor de partijen betrokken bij deze overeenkomsten.

68. Internationale handel is een drijfveer voor inclusieve economische groei en voor het terugdringen van de armoede, en draagt bij tot de bevordering van duurzame ontwikkeling. We zullen blijven werken aan de bevordering van een universeel, op regels gebaseerd, open, transparant, voorspelbaar, inclusief, niet-discriminerend en billijk multilateraal handelssysteem onder de Wereldhandelsorganisatie, en we zullen ook verder werk maken van het vrije handelsverkeer. We doen een oproep aan alle leden van de Wereldhandelsorganisatie om hun inspanningen op te voeren om snel de

¹⁷ [A/HRC/17/31](#), bijlage.

¹⁸ Verenigde Naties, *Verdragenreeks*, vol. 1577, Nr. 27531.

onderhandelingen in het kader van de Doha-Ontwikkelingsagenda te concluderen¹⁹. We vinden het zeer belangrijk dat we voor ontwikkelingslanden, met inbegrip van de Afrikaanse landen, de minst ontwikkelde landen, de door land ingesloten ontwikkelingslanden, de kleine eilandstaten en de middeninkomenslanden aan capaciteitsopbouw kunnen doen die betrekking heeft op handel, met inbegrip van de bevordering van de regionale economische integratie en interconnectiviteit.

69. We erkennen de behoefte om ontwikkelingslanden bij te staan in de houdbaarheid van hun schulden op lange termijn via een gecoördineerd beleid gericht op het aanmoedigen van schuldfinanciering, schuldverlichting, herstructurering van schuld en een gezond schuldenbeheer, naargelang het geval. Heel wat landen blijven kwetsbaar voor schulden crises en sommige zitten midden in een dergelijke crisis, waaronder een aantal minst ontwikkelde landen, kleine eilandstaten en ook enkele ontwikkelde landen. We herhalen dat debiteurs en crediteurs moeten samenwerken om onhoudbare schuldsituaties te voorkomen en op te lossen. Het aanhouden van houdbare schuld niveaus is de verantwoordelijkheid van de kredietontvangende landen; maar we erkennen dat de kredietverstrekende landen eveneens de verantwoordelijkheid hebben om hun fondsen op een zodanige manier uit te lenen dat dit de schuldhoudbaarheid van een land niet ondermijnt. We ondersteunen de instandhouding van de schuldhoudbaarheid van die landen die een schuldverlichting hebben gekregen en houdbare schuld niveaus hebben weten te bereiken.

70. We lanceren hierbij een Mechanisme ter Bevordering van Technologie dat werd ingevoerd door de Addis Abeba-actieagenda om de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen te ondersteunen. Dit Mechanisme ter Bevordering van Technologie zal gebaseerd zijn op een multi-stakeholdersamenwerking tussen lidstaten, de burgermaatschappij, de privésector, de wetenschappelijke gemeenschap, entiteiten van de Verenigde Naties en andere belanghebbenden, en zal bestaan uit een interdepartementaal VN task team voor wetenschap, technologie en innovatie voor de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen, een samenwerkingsforum bestaande uit meerdere belanghebbenden inzake wetenschap, technologie en innovatie voor de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen en een online platform.

- Het interagency task team van de Verenigde Naties aangaande wetenschap, technologie en innovatie voor de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen zal de coördinatie, de coherentie en de coöperatie binnen het VN-systeem voor wetenschap, technologie- en innovatie gerelateerde aangelegenheden bevorderen, waarbij de synergie en doeltreffendheid worden versterkt, in het bijzonder om capaciteitsopbouwende initiatieven uit te breiden. Het task team zal gebruik maken van bestaande middelen en zal ook werken met 10 vertegenwoordigers uit het maatschappelijk middenveld, de privésector en de wetenschappelijke gemeenschap om bijeenkomsten voor te bereiden van het multi-stakeholderforum over wetenschap, technologie en innovatie voor de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen, alsook in het kader van de ontwikkeling en het operationeel maken van het online platform, waarbij ook voorstellen worden voorbereid voor de modaliteiten voor het Forum en het online platform. De 10 vertegenwoordigers zullen worden aangeduid door de secretaris-generaal, voor een periode van twee jaar. Het task team staat open voor de deelname van alle departementen, fondsen en programma's van de Verenigde Naties en de functionele commissies van de Economische en Sociale Raad, en zal aanvankelijk bestaan uit entiteiten die momenteel deel uitmaken van de informele werkgroepen inzake technologiefacilitering, namelijk de afdeling Economische en

¹⁹ [A/C.2/56/7](#), bijlage.

Sociale Zaken van het Secretariaat, het Milieuprogramma van de Verenigde Naties, de organisatie van de Verenigde Naties voor Industriële Ontwikkeling, de organisatie van de Verenigde Naties voor Onderwijs, Wetenschap en Cultuur (UNESCO), de Conferentie van de Verenigde Naties inzake Handel en Ontwikkeling (UNCTAD), de International Telecommunication Union (ITU), de Wereldorganisatie voor de Intellectuele Eigendom (WIPO) en de Wereldbank.

- Het online platform zal worden gebruikt om informatie over bestaande wetenschappelijke, technologische en innovatieve initiatieven, mechanismen en programma's, binnen en buiten de Verenigde Naties, in kaart te brengen en er toegang toe te verschaffen. Het online platform moet toegang tot informatie, kennis en ervaring mogelijk maken, alsook tot best practices en lessons learned, met betrekking tot initiatieven en beleidslijnen die wetenschap, technologie en innovatie mogelijk maken. Het online platform moet ook de verspreiding van relevante vrij toegankelijke wetenschappelijke publicaties mogelijk maken die wereldwijd worden gegenereerd. Het online platform zal worden ontwikkeld op basis van een onafhankelijke technische beoordeling waarbij rekening zal worden gehouden met de best practices en lessons learned uit andere initiatieven, binnen en buiten het kader van de Verenigde Naties, om te verzekeren dat dit platform adequate informatie aangaande bestaande wetenschappelijke, technologische en innovatieve platformen kan aanvullen, toegankelijker maken en verschaffen, waarbij dubbel werk wordt vermeden en synergiën worden versterkt.
- Het multi-stakeholderforum over wetenschap, technologie en innovatie voor de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen zal een keer per jaar samenkomen, voor een periode van 2 dagen, om de samenwerking op wetenschappelijk, technologisch en innovatief vlak te bespreken omtrent themagebieden voor de implementatie van de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen, waarbij alle relevante belanghebbenden bij elkaar worden gebracht om op een actieve wijze een bijdrage te leveren in hun vakgebied. Het forum zal een locatie voorzien waar interactie, matchmaking en het uitwerken van netwerken tussen relevante belanghebbenden en multi-stakeholderpartnerschappen mogelijk worden gemaakt om technologiebehoeften en -kloven te identificeren en te onderzoeken, ook inzake wetenschappelijke samenwerking, innovatie en capaciteitsopbouw, en ook om de ontwikkeling, de overdracht en de verspreiding van de relevante technologieën in het kader van de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen te ontwikkelen, over te dragen en te verspreiden. De ontmoetingen van het forum zullen worden bijeengeroepen door de Voorzitter van de Economische en Sociale Raad vóór de bijeenkomst van het Forum op Hoog Politiek Niveau onder de auspiciën van de Raad of, in het alternatieve geval, in samenspraak met andere forums en conferenties, naargelang van het geval, waarbij rekening wordt gehouden met het thema dat besproken moet worden en op basis van een samenwerking met de organisatoren van de andere forums en conferenties. De vergaderingen van het forum worden gezamenlijk voorgezeten door twee lidstaten en zal resulteren in een samenvatting van de besprekingen uitgewerkt door de twee medevoorzitters, als input voor de bijeenkomsten van het politiek forum op hoog niveau in het kader van de opvolging en evaluatie van de uitvoering van de post-2015 ontwikkelingsagenda
- De vergaderingen van het Forum op Hoog Politiek Niveau zullen worden voorzien van informatie uit de samenvatting van het forum van de meervoudige belanghebbenden (multi-stakeholderforum). De onderwerpen voor het latere multi-stakeholderforum inzake wetenschap, technologie en innovatie voor de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen zullen worden onderzocht door het Forum op Hoog

Politiek Niveau over duurzame ontwikkeling, rekening houdend met deskundige inbreng vanuit het task team.

71. We herhalen nog eens dat deze Agenda en de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen en subdoelstellingen, met inbegrip van de implementatiemiddelen, universeel, ondeelbaar en onderling met elkaar gelinkt zijn.

Opvolging en evaluatie

72. We verbinden ons ertoe om werk te maken van een systematische opvolging en evaluatie van de implementatie van deze Agenda gedurende de komende 15 jaar. Een robuust, vrijwillig, doeltreffend, participatief, transparant en geïntegreerd opvolgings- en evaluatiekader zal een belangrijke bijdrage leveren tot de implementatie en zal landen helpen om de vooruitgang in de implementatie van deze agenda te optimaliseren en op te volgen om te verzekeren dat niemand achterblijft.

73. Dit kader zal actief zijn op nationaal, regionaal en mondiaal niveau en zal de verantwoordingsplicht naar onze burgers toe bevorderen, doeltreffende internationale samenwerking ondersteunen in de realisatie van deze Agenda en uitwisseling van best practices en wederzijdse leerprocessen bevorderen. Het zal de ondersteuning mobiliseren om de gemeenschappelijke uitdagingen aan te gaan en nieuwe en in belang toenemende pijnpunten identificeren. Omdat dit een universele Agenda is, zijn wederzijds vertrouwen en dito verstandhouding onder alle landen van zeer groot belang.

74. Opvolgings- en evaluatieprocessen op alle niveaus zullen worden gestuurd aan de hand van de volgende principes:

(a) Deze zullen vrijwillig zijn en door de landen geleid, ze zullen rekening houden met de verschillende nationale realiteiten, capaciteiten en ontwikkelingsniveaus en zullen de beleidsruimte en de prioriteiten respecteren. Omdat de eigen inbreng van groot belang is om te kunnen komen tot duurzame ontwikkeling, dienen de resultaten van processen op nationaal niveau gebruikt te worden als basis voor de evaluaties op regionaal en mondiaal vlak, waarbij de globale evaluatie in hoofdzaak zal gebaseerd zijn op officiële nationale databronnen.

(b) Zij zullen de vooruitgang bijhouden inzake de implementatie van de universele doelstellingen en subdoelstellingen, met inbegrip van de implementatiemiddelen, in alle landen en dit op een manier die hun universele, geïntegreerde en onderling gerelateerde aard respecteert, naast de drie dimensies van duurzame ontwikkeling.

(c) Ze zullen toegespitst blijven op de lange termijn, realisaties identificeren, alsook uitdagingen, hiaten en kritieke succesfactoren en landen steunen bij het maken van beleidskeuzes op basis van degelijke informatie. Ze zullen helpen om de noodzakelijke implementatiemiddelen en partnerschappen te mobiliseren, ze zullen de identificatie van oplossingen en best practices ondersteunen en de coördinatie en doeltreffende werking van het internationale ontwikkelingssysteem bevorderen.

(d) Deze processen zullen open, inclusief, participatief en transparant zijn voor alle mensen en ze zullen de rapportering ondersteunen door alle relevante belanghebbenden.

(e) Ze zullen zijn toegespitst op de mensen, gendergevoelig zijn, de mensenrechten respecteren en bijzondere aandacht hebben voor de armsten, de meest kwetsbaren en voor zij die het verst achterop zijn.

(f) Ze zullen voortbouwen op bestaande platforms en processen, wanneer die al bestaan, ze zullen dubbel werk vermijden en inspelen op nationale omstandigheden, capaciteiten, behoeften en prioriteiten. Ze zullen met de tijd evolueren, waarbij rekening wordt gehouden met nieuwe vraagstukken en met de ontwikkeling van nieuwe methodologieën, en ze zullen de rapporteringsoverlast voor nationale administraties zoveel mogelijk beperken.

(g) Ze zullen zeer strikt zijn en gebaseerd op bewijs, ze zullen worden gevoed door evaluaties vanuit de landen en door kwalitatieve, actuele en betrouwbare gegevens naar inkomen, geslacht, leeftijd, ras, etnische afkomst, migratiestatus, handicap, geografische locatie en andere kenmerken relevant in een nationale context.

(h) Ze zullen extra capaciteitsopbouwende ondersteuning vereisen voor ontwikkelingslanden, ook de versterking van nationale datasystemen en evaluatieprogramma's, in het bijzonder in Afrikaanse landen, in de minst ontwikkelde landen, in de kleine eilandstaten, in de door land ingesloten ontwikkelingslanden en in de middeninkomenslanden.

(i) Ze zullen kunnen genieten van de actieve ondersteuning van het VN-systeem en van andere multilaterale instellingen.

75. De Doelstellingen en subdoelstellingen zullen worden opgevolgd en geëvalueerd aan de hand van een reeks mondiale indicatoren. Deze zullen worden aangevuld door indicatoren op regionaal en nationaal vlak die ontwikkeld zullen worden door de lidstaten, in aanvulling op de resultaten van het werk dat wordt verricht voor de ontwikkeling van de grondslagen voor deze doelstellingen, waar nationale en mondiale basisgegevens nog niet voorhanden zijn. De mondiale kaderregeling van indicatoren, die moet worden ontwikkeld door de Interdepartementale en Expertgroep voor Indicatoren voor de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen, zal tegen maart 2016 worden bepaald door de Statistische Commissie en daarna goedgekeurd worden door de Economische en Sociale Raad en de Algemene Vergadering, in overeenstemming met de bestaande mandaten. Het wordt een eenvoudig maar toch robuust kader, het zal alle Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen en subdoelstellingen behandelen, ook wat de implementatiemiddelen betreft, en het politieke evenwicht, de integratie en de ambitie in stand houden die erin opgenomen zijn.

76. We zullen ontwikkelingslanden ondersteunen, in het bijzonder de Afrikaanse landen, de minst ontwikkelde landen, de kleine eilandstaten en de door land ingesloten ontwikkelingslanden, bij het opvoeren van het vermogen van nationale statistische diensten en datasystemen om toegang tot kwalitatief hoogstaande, actuele, betrouwbare en uitgesplitste data te waarborgen. We zullen de transparante en verantwoordelijke opschaling van de geschikte publiek-private samenwerking bevorderen om de resultaten van een uitgebreide reeks gegevens te kunnen exploiteren, met inbegrip van aardwaarnemingen en geospatiale informatie, waarbij de nationale inbreng wordt gegarandeerd bij het ondersteunen en opvolgen van de evolutie.

77. We verbinden er ons toe om ons volledig in te zetten voor het voeren van de regelmatige en inclusieve evaluaties van de vooruitgang op subnationaal, nationaal, regionaal en mondiaal niveau. We zullen optimaal gebruikmaken van het bestaande netwerk van opvolgings- en evaluatie instellingen en mechanismen. Aan de hand van nationale rapporten zullen we de vooruitgang kunnen evalueren en de uitdagingen identificeren op regionaal en mondiaal niveau. Samen met de regionale dialogen en de mondiale evaluaties, zullen ze dienen als basis voor aanbevelingen voor opvolging op verschillende niveaus.

Nationaal niveau

78. We moedigen alle Lidstaten aan om zo snel als praktisch mogelijk ambitieuze nationale antwoorden te voorzien met betrekking tot de algemene implementatie van deze Agenda. Deze kunnen dan de overgang ondersteunen naar de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen en zo nodig voortbouwen op bestaande planningsinstrumenten, zoals ontwikkelingsstrategieën voor nationale en duurzame ontwikkeling.

79. We moedigen de Lidstaten ook aan om regelmatige en inclusieve basisevaluaties door te voeren van de vooruitgang op nationaal en subnationaal niveau die door het land zelf worden gevoerd en gestuurd. Deze evaluaties dienen gebaseerd te zijn op bijdragen van inheemse volkeren, de burgermaatschappij, de privésector en andere belanghebbenden, in overeenstemming met de nationale omstandigheden, beleidslijnen en prioriteiten. Ook nationale parlementen en andere instellingen kunnen deze processen ondersteunen.

Regionaal niveau

80. Opvolging en evaluatie op regionaal en subregionaal niveau kan, naargelang van het geval, nuttige opportuniteiten opleveren voor leerprocessen onder gelijken (peer-learning), ook via vrijwillige evaluaties, het delen van best practices en besprekingen omtrent de gedeelde doelen. We verwelkomen in dit opzicht de samenwerking van regionale en subregionale commissies en organisaties. Inclusieve regionale processen dienen voort te bouwen op evaluaties op nationaal niveau en bijdragen tot de opvolging en de beoordeling op mondiaal niveau, ook op het Forum op Hoog Politiek Niveau inzake duurzame ontwikkeling.

81. We erkennen het belang van het feit dat voortgebouwd moet worden op bestaande opvolgings- en evaluatiemechanismen op regionaal niveau en dat voldoende beleidsruimte moet worden voorzien; en we moedigen alle Lidstaten aan om het meest geschikte regionale forum te identificeren waarin ze zich kunnen engageren. De commissies van de Verenigde Naties worden aangemoedigd om de Lidstaten wat dit betreft te blijven ondersteunen.

Mondiaal niveau

82. Het forum op hoog politiek niveau krijgt een centrale rol bij het toezicht op een netwerk van opvolgings- en evaluatieprocessen op mondiaal niveau, waarbij op een coherente wijze wordt samengewerkt met de Algemene Vergadering, de Economische en Sociale Raad en andere relevante organen en forums, in overeenstemming met de bestaande mandaten. Het forum moet het delen van ervaringen, successen, uitdagingen en de lessen die kunnen worden geleerd, mogelijk maken en borg staan voor politiek leiderschap, begeleiding en aanbevelingen inzake opvolging. Het dient de coherentie in het hele systeem te bevorderen alsook de coördinatie van beleidslijnen inzake duurzame ontwikkeling. Het forum dient ervoor te zorgen dat de Agenda relevant en ambitieus blijft en dient zich toe te spitsen op de beoordeling van de vooruitgang, van de realisaties en van de uitdagingen waarmee de ontwikkelde en ontwikkelingslanden worden geconfronteerd, naast nieuwe en recent opgedoken pijnpunten. Er zullen doeltreffende verbanden worden gelegd met de afspraken inzake opvolging en evaluatie van alle relevante VN-conferenties en -processen, ook betreffende de minst ontwikkelde landen, de kleine eilandstaten en de door land ingesloten ontwikkelingslanden.

83. Voor de opvolging en de evaluatie op het Forum op Hoog Politiek Niveau zal informatie gehaald worden uit een jaarrapport inzake vooruitgang op het vlak van de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen dat moet worden voorbereid door de

secretaris-generaal in samenwerking met het VN-systeem, gebaseerd op de globale kaderregeling van indicatoren en de gegevens geproduceerd door nationale statistische systemen en informatie ingezameld op regionaal niveau. Het forum op hoog politiek niveau zal ook worden geïnformeerd door het *Globaal Rapport inzake Duurzame Ontwikkeling*, dat de wisselwerking tussen de wetenschappelijke en de politieke wereld moet versterken en ook een sterk op bewijsmateriaal gebaseerd instrument kan verschaffen ter ondersteuning van beleidsmakers in hun strijd tegen armoede en voor duurzame ontwikkeling. We nodigen de Voorzitter van de Economische en Sociale Raad uit om een reeks consultaties aan te vatten over de scope, de methodologie en de frequentie van het mondiale rapport alsook over het verband met het vooruitgangsrapport, waarvan de uitkomst weerspiegeld dient te worden in de ministeriële verklaring van de zitting van het forum op hoog politiek niveau in 2016.

84. Het forum op hoog politiek niveau, onder de auspiciën van de Economische en Sociale Raad, dient regelmatige evaluaties uit te voeren in overeenstemming met de resolutie van de Algemene Vergadering 67/290 van 9 juli 2013. Die evaluaties gebeuren op vrijwillige basis en zijn een aanzet tot de rapportering, en omvatten zowel de ontwikkelde als de ontwikkelingslanden alsook relevante VN-entiteiten en andere belanghebbenden, met inbegrip van de burgermaatschappij en de privésector. Deze evaluaties worden door de Staten zelf geleid, waarbij ministeriële en andere relevante deelnemers van hoog niveau betrokken zijn. Ze dienen een platform te voorzien voor partnerschappen, ook via de participatie van belangrijke groepen en andere relevante belanghebbenden.

85. Er zullen op het forum op hoog politiek niveau ook thematische evaluaties worden gerealiseerd van de vooruitgang inzake de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen, met inbegrip van transversale vraagstukken. Deze evaluaties zullen worden gesteund door beoordelingen door de functionele commissies van de Economische en Sociale Raad en van andere intergouvernementele organen en forums die de geïntegreerde aard dienen te weerspiegelen van de Doelstellingen, naast de onderlinge verbanden die er tussen bestaan. Daarbij zullen alle relevante belanghebbenden betrokken worden en waar mogelijk zullen de resultaten gebruikt worden in het kader van het forum op hoog politiek niveau en er ook worden op afgestemd.

86. Zoals ook uiteengezet in de Addis Abeba-actieagenda, verwelkomen wij de resultaten van de specifieke opvolging en evaluatie voor de financiering voor ontwikkeling, alsook alle implementatiemiddelen van de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen, hetgeen is geïntegreerd met het kader voor de opvolging en de evaluatie van deze Agenda. De conclusies en aanbevelingen van het jaarlijkse forum van de Economische en Sociale Raad inzake de financiering voor ontwikkeling, die tussen de regeringen werden goedgekeurd, zullen gebruikt worden in de algemene opvolging en evaluatie van de implementatie van deze Agenda in het forum op hoog politiek niveau.

87. Het forum op hoog politiek niveau, dat om de vier jaar bijeenkomt onder de auspiciën van de Algemene Vergadering, zal op hoog politiek niveau richting geven aan de Agenda en de implementatie ervan; de vooruitgang en nieuwe uitdagingen identificeren en verdere acties mobiliseren om de implementatie te versnellen. Het volgende forum op hoog politiek niveau onder de auspiciën van de Algemene Vergadering zal worden gehouden in 2019, waarbij de cyclus van vergaderingen dus wordt gereset, om een zo groot mogelijke coherentie tot stand te kunnen brengen met het omvangrijke vierjaarlijkse beleidsbeoordelingsproces.

88. We benadrukken ook het belang van de strategische planning, implementatie en rapportering op het niveau van het hele systeem om coherente en geïntegreerde ondersteuning te kunnen waarborgen wat de implementatie betreft van de nieuwe

Agenda door het ontwikkelingssysteem van de Verenigde Naties. De relevante bestuursorganen dienen actie te ondernemen om dergelijke steun aan de implementatie te beoordelen en te rapporteren met betrekking tot vooruitgang en obstakels. We verwelkomen de aan de gang zijnde dialoog in de Economische en Sociale Raad over de langetermijnpositionering van het ontwikkelingssysteem van de Verenigde Naties en kijken ernaar uit om actie te ondernemen wat betreft deze aangelegenheden, naargelang van het geval.

89. Het forum op hoog politiek niveau zal de deelname ondersteunen aan opvolgings- en evaluatieprocessen door de belangrijke groepen en andere relevante belanghebbenden in overeenstemming met resolutie 67/290. We roepen deze actoren op om verslag uit te brengen over hun bijdrage tot de implementatie van de Agenda.

90. We verzoeken de secretaris-generaal om, in overleg met de Lidstaten, een rapport op te stellen voor behandeling tijdens de zeventigste zitting van de Algemene Vergadering ter voorbereiding van de bijeenkomst van 2016 van het forum op hoog politiek niveau, waarin belangrijke stappen worden uiteengezet naar een coherente, efficiënte en inclusieve opvolging en evaluatie op mondiaal niveau. Het rapport dient eveneens een voorstel te bevatten voor de organisatorische regelingen voor evaluaties die worden uitgevoerd door de Staten zelf op het forum op hoog politiek niveau onder de auspiciën van de Economische en Sociale Raad, inclusief aanbevelingen omtrent de vrijwillige gemeenschappelijke rapporteringsrichtlijnen. Het dient duidelijkheid te verschaffen over de institutionele verantwoordelijkheden en een leidraad aan te reiken voor de jaarthema's, over een reeks thematische evaluaties, en over opties voor periodieke evaluaties voor het forum op hoog politiek niveau.

91. We herhalen onze niet-aflatende inzet om de doelstellingen van deze Agenda te realiseren en deze volledig te benutten om van onze wereld een betere wereld te maken tegen 2030.

*Vierde plenaire vergadering
25 september 2015*

**Instrumenten vermeld in de afdeling met als titel
"Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen en subdoelstellingen"**

Kaderovereenkomst van de Wereldgezondheidsorganisatie inzake tabakscontrole (Verenigde Naties, *Verdragenreeks*, vol. 2302, Nr. 41032)

het kader van Sendai voor rampenrisicovermindering 2015-2030 (resolutie 69/283, bijlage II)

V VN-Zeerechtverdrag (Verenigde Naties, *Verdragenreeks*, vol. 1833, Nr. 31363)

“De toekomst die wij willen” (resolutie 66/288, bijlage)